

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 4, Sayı:16, Eylül 2018, s. 450-491

Öğr. Gör. H. Sena AKKIŞLA

İstanbul Şehir Üniversitesi, Medeni Hukuk senaakkisla@sehir.edu.tr

AİLE KONUTUNUN SAĞ KALAN EŞE ÖZGÜLENMESİ

Özet

Aile konutu kavramı hukukumuzda 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile girmiş bir kavramdır. Aile konutu bilindiği gibi aile olmanın taşıdığı koşullar çerçevesinde aile anılarının oluştuğu ve yaşam döngüsünü geçirdiği bir yerdir. Aile konutunun önemi son yıllarda artmıştır çünkü hem miras hukuku hem de aile hukuku açısından tartışmalıdır. Bu ihtilaf aile içi ilişkilere zarar verdiği gibi karmaşaya da yol açmaktadır. Özellikle yargıtay kararlarına bakıldığında eşler maddi anlamda bunu bir yaptırım olarak kullanmaktadırlar. Kanun bu konuda bir düzenleme yaparak aslında toplumun en küçük yapıtaşı olan kurumu da koruma altına almayı hedeflemiştir. Bu makale de kanuni düzenlemeler çerçevesinde kavramı ele almıştır. Ayrıca makale teorik temellendirmelerin yanısıra saha çalışmalarına da yer vererek somutlaştırma yapmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile konutu, medeni hukuk, aile hukuku, sağ kalan eş .

ALLOTING OF FAMILY DWELLING TO THE SURVIVING SPOUSE

Abstract

Family dwelling is a new concept which came into Turkish Civil Code no. 4721. As family dwelling is known within the circumstances of being a family to occur family memories and it is a place where you spend your cycle. In recent years importance of family dwelling increased because family dwelling is disputed both law of succession and family law. This controversy as damaging as leads to confusion. Especially between spouses put leverage on this situation when examined Supreme Courts decree. By making an arrangement in this matter, the law aims to protect the institution, which is actually the smallest building block of the society. This

article also discusses the concept within the framework of statutory regulations. Besides this article has embodied theoretical bases as well as fieldworks.

Keywords: Family dwelling, civil law, family law , surviving spouse

GİRİŞ

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinde bulunmayan ve “aile konutu” olarak adlandırılan yeni bir müesseseyi düzenlemiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile getirilen yenilikler kapsamında, bazı yabancı hukuk sistemlerinde daha uzun bir geçmişe sahip olan aile konutu müessesesi de Türk Hukuku’na kazandırılmış olan yeni ve önemli bir hukuk müessesesidir. Aile konutunun Kanunda tanımı yapılmamakla beraber, Kanun gerekçesinde aile konutu; eşlerin bütün yaşan faaliyetlerini gerçekleştirdiği, yaşantısına buna göre yön verdiği, acı ve tatlı günleri içinde yaşadığı, anılarla dolu bir alan şeklinde tanımlanmıştır¹. Bu çerçevede, ailenin ve özellikle eşlerin korunması amacıyla Medeni Kanun’un evliliğin genel hükümleri (TMK m. 194), mal rejimleri (m. 240, m. 254, m. 255, m. 279) ve mirasın paylaşımıyla ilgili kısımlarında bu müesseseye ilişkin hükümler yer almıştır². Aile konutu, eşlerin ortak iradesiyle ailenin barınma ihtiyacına sürekli biçimde özgülenen yaşam alanlarıdır³.

Bu makalemizde aile konutu kavramını, onun hukuki niteliğinden bahsedip sağ kalan eşe özgülenmesi başlığını inceleyeceğiz. Aile kavramı bilindiği üzere toplumun en küçük yapıtaşıdır bundan dolayı aile kavramının oluştuğu ve yaşamını devam ettirdiği yer olan aile konutu önemli bir yer teşkil etmektedir. Eski Türklerde aile hukuku tamamıyla örf ve adet hukukuna dayanıyordu. İslamiyet kabul edildikten sonra aile hukukunun kurallarında değişiklik olmuştur. Aile hukuku kurallarının büyük ölçüde Kur’an içinde yer aldığını görmekteyiz. Aile; anne, baba ve çocuklardan oluşur en küçük anlamıyla, elbette bu küçük yapıya büyükbaba, büyükanne, hala, amca, dayı, teyze gibi unsurlar da katılabilir. Hukukumuzda aile yapısı korunması için pek çok kural getirilmiştir. Hukuk aileyi bu denli özenle koruma altına almışsa ailenin yaşadığı, beraber anılarını paylaştığı yer olan konutu da koruma altına almış olması beklenebilir.

Bizim geleneksel yapımızı göz önüne alırsak aile konutu hem manevi değer açısından çok önemli bir yer teşkil eder hem de eşlerin birinin ölümü sonucunda sağ kalan eşin aile konutunu varlığını sürdürmesi ve o kurumu ayakta tutması beklenebilir tepkidir. Hukuken korunması da gerekli olan ve gerek aile bireylerinin manevi anlam yüklediği gerek kişilerin ihtiyaçla duydukları bir unsur olmuştur.

---

¹ Ertaş, Şeref/Koç, Nevzat; Türk Medeni Kanunu, C.1, İzmir 2002, s.289; Em, Ali/Sözen, Ayten/Kaçak, Nafiz/Yılmaz, Zümra; Açıklamalı, Gerekçeli Türk Medeni Kanunu ve Uygulama Kanunu, Ankara 2002, s.275.

² Doğan, Murat; “Mal Rejiminin Tasfiyesinde ve Mirasın Paylaşımında Aile Konutu”, A.Ü.E.H.F.D., 2003, C. 7, S. 3-4, s. 651.

³ Özer, Ahmet; “İsviçre Aile Rejiminde Son Gelişmeler”, Y.D., 1988, C. 14, s. 124.

I. GENEL OLARAK AİLE KONUTU KAVRAMI

Aile hayatı için özel bir öneme sahip olması açısından, aile konutu müessesesini inceleyeceğimiz bu çalışmada; öncelikli olarak aile konutu gibi birçok yeniliğin kabul edildiği aile hukuku alanındaki kadın ile erkeğin eşitliğine dayalı reform süreci incelenmiştir. Öncelikle belirtmek gerekir ki aile, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının m. 41 f.I hükmüne göre; Türk toplumunun temelidir, eşler arasında eşitliğe dayanır⁴. Anayasanın 21. maddesi konut dokunulmazlığı kuralını belirtirken TCK m. 193 bu tür müdahaleleri suç olarak düzenlemiştir⁵. Anayasanın 41. ve 10/2. maddelerinde devletin, ailenin korunması, taraflara karşı dengenin korunmasını sağlamak için kullanılabilir ayrıca bu maddeler pozitif ayrımcılık anlayışının da temellendirilmesini sağlamıştır.

Bunların yanında TMK m.169 ve TMK m.4 birlikte değerlendirildiğinde kanunun taraflara eşit davranması gerektiği ancak bu eşit olmayan taraflara eşit davranmak olarak düşünmeden eşitliği koruyacak o dengeyi sağlayacak biçimde davranılması ona göre takdir edilesi gerektiği anlaşılmalıdır. Örnek vermek gerekirse, kadının yoksulluğa düşmemesi, eşlerin boşanması halinde taraflardan birinin olağan durumunun değişmemesi için hâkimin gerekli tedbirlerle başvurması gerekir. Eşitlik prensibi ile kadına sadece erkek ile eşit haklar verilmemiş, ailenin geçiminin sağlanması için üstleneceği yükümlülükler de arttırılmıştır. Yapılan düzenlemelerde, evin geçiminin sağlanması geleneksel anlayışta olduğu gibi sadece kocaya yüklenmiş bir görev olmayıp, her iki eşe de bu görev yükletilmiştir. Her iki eşin birliğe karşı olan sorumluluklarının arttırılması, evlilik birliğini daha da güçlendirmiştir⁶.

Aile konutunun Kanun içerisinde tanımlanmamış olması karşısında, öğreti de çeşitli tanımlar yapılmıştır. Söz konusu tanımlar, aile konutuna ilişkin temel kıstasları içeren, az çok birbirine benzer tanımlar şeklindedir. Öğreti de yer alan başlıca aile konutu tanımları şunlardır: aile konutu, eşlerin beraberce seçmiş oldukları ve varsa çocuklarıyla birlikte eylemler olarak içinde yaşadıkları ortak konuttur⁷; bir diğer görüş ise eşlerin üzerinde mülkiyet hakkına sahip olmasalar da birlikte yaşadıkları konut olarak tanımlanmıştır⁸. Aile konutu Gençcan'a göre sürekli olarak barınmak üzere kullanılan ve aile yaşamının yoğunlaştığı oturma yeridir⁹. Kılıçoğlu'na göre¹⁰; aile konutu, resmen evli olan karı kocanın birlikte yaşadıkları ortak konutu ifade eder. Öztan'a göre¹¹; aile konutu, eşlerin ortak yaşamlarının merkezi olan, iradelerine göre sürekli biçimde yaşamalarına hizmet eden, çocuklarıyla birlikte manevi ve duygusal bağlarla bağ-

⁴ Gençcan, Aile Hukuku, s.138.

⁵ Şıpka, Sempoyum, s. 51.

⁶ Zevkliler, Aydın/Acabey, Beşir/Gökyayla, Emre; Medeni Hukuk, 6.basım, Ankara 1999, s. 796.

⁷ Akıntürk, Turgut/Ateş Karaman, Derya, Aile Hukuku, 12.Bası, Beta Yay., İstanbul 2010, s.121.

⁸ Zevkliler, Aydın/ Havuççu, Ayşe, Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk Temel Bilgiler, Ankara 2002, s.245.

⁹ Gençcan, Mal Rejimleri,s.199.

¹⁰ Kılıçoğlu, Ahmet; Medeni Kanunumuzun Aile, Miras, Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, 2. Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2004, (Yenilikler), s.47; Kılıçoğlu, Ahmet; Türk Medeni Kanununda Diğer Eşin Rızasına Bağlı Hukuksal İşlemler ve Yasal Alım Hakkı, Ankara 2002, (Yasal Alım Hakkı), s.9.

¹¹ Öztan, Bilge, Aile Hukuku; 4. Bası, Ankara 2004.(Kısaltma: Aile Hukuku), s.199-200.

landıkları konuttur. Çabri, aile konutunu evlilik kurumunun bir arada sürmesini sağlayan ve aileyi bir çatı altında toplayan en önemli unsurlardan biri olarak görmektedir¹². Başka bir tanım ise aile konutu, evlilik birliğinin devamı sırasında ortak oturma ihtiyacının giderilmesine yönelik seçilen, sürekli nitelikte ve eşlerin yaşamlarının merkezi sayılan taşınır veya taşınmaz yerlerdir¹³. Aile Konutu¹⁴, sürekli olarak barınmak üzere kullanılan ve aile yaşamının yoğunlaştığı oturma yeridir¹⁵. Şıpka'ya göre¹⁶; aile konutu, yaşamsal önemi olan, kaybedildiğinde aile birliğini maddi ve manevi yönden sarsacak olan, ailenin ve diğer eşin barınma hakkını kaybedebileceği konutlardır. Antalya'ya göre¹⁷; aile konutu, eşlerin birlikte yaşamak üzere, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin zorunlu bir sonucu olarak oluşan konuttur. Doğan'a göre¹⁸; aile konutu, sürekli olarak barınma ihtiyacını karşılayan ve ailenin hayat merkezini oluşturan konuttur. Uçar'a göre¹⁹; aile konutu, eş ve çocukların ortak yaşam alanlarının merkezi olup sürekli bir şekilde, onların birlikte yaşamalarına hizmet eden, konut olarak kullanıma elverişli taşınır veya taşınmaz yerdir. Gümüş' e göre²⁰; aile konutu, eşlerin evlilik birliğinin devamı sırasında ortak yaşamı sürdürmenin gerekli kıldığı, bir yerde ortak olarak oturma ihtiyacının giderilmesinde kullanmak üzere sürekli olarak seçtikleri, kısaca aile yaşamlarının merkezi durumuna getirdikleri, konut olarak kullanmaya elverişli taşınır veya taşınmaz yerdir. Ayan'a göre²¹; aile konutu eşlerin yaşamsal ilişkilerinin, işlerinin ve hayatlarının odak noktası olarak seçtikleri ve fiilen, varsa çocuklarıyla birlikte yaşadıkları ortak konuttur. Yağcıoğlu'na göre²²; aile konutu, evlilik birliğinde bir araya gelmiş kişilerin iradeleriyle seçtikleri, aile olarak birlikte ve sürekli biçimde oturmaya özgüledikleri konuttur. Şeker'e göre²³; eşlerin birlikte devamlı olarak yaşamlarını idame ettirdikleri, yerleşmek kastı ile oturdukları, yaşamsal değeri olan merkezi yerdir. Görüldüğü gibi aile konuruna ilişkin pek çok tanım yapılmış ve pek çok fikir ortaya konulmuştur. Yargıtay ise bazı kararlarında aile konutunu; "eşlerin bütün yaşam faaliyetlerinin gerçek-

¹² Çabri, Sezer; "Aile Konutu Şerhi", Prof. Dr. Ergon A. Çetingil ve Rayegan Kender'e Armağan, 2007, s.401-415.

¹³ Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan/Gümüş, Alper; Türk Özel Hukuku Aile Hukuku, C.III, İstanbul 2005, s.169.

¹⁴ Doğan, Murat; "Medeni Kanun'un Getirdiği Yeni Bir Müessesese: Aile Konutu", AÜEHFD, 2002,C.VI, S.1-4,s.285-300. (Aile Konutu)

¹⁵ Gençcan, Aile Hukuku, s.633.

¹⁶ Şıpka, Aile Konutu, s.80.

¹⁷ Antalya, Gökhan, Miras Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s.460.

¹⁸ Doğan, Mal Rejiminin Tasfiyesinde Aile Konutu ve Ev Eşyası, s.628; Doğan, Aile Konutu, s.286; Doğan, Murat, Türk Medeni Kanun'un Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler, AÜHFD, 2003, C.52 S.4, s.106.

¹⁹ Uçar, "4721 Sayılı Medeni Kanun ile İhdas Edilen Yeni Bir Müessesese: Aile Konutu Müessesesi" Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık internet Dergisi, www.e-akademi.org.tr (18.01.2006) S.47, Ocak 2006, s.1.vd.(Kısaltma: Aile Konutu Müessesesi)

²⁰ Gümüş, Mustafa, Alper, Türk Medeni Kanun'un Getirdiği Yeni şerhler, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s.34.

²¹ Ayan, Serkan, Evlilik Birliğinin Korunması, TBB, Ankara 2004, s.61.

²² Yağcıoğlu, Ali Haydar, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerin Yasal Alım Hakkı, Güncel Yayınevi, İzmir 2007, s.92.

²³ Şeker, Muzaffer "İsviçre Hukuku'nda Aile Konutunun Boşanma Halinde ihtiyacı Olan Eşe Mahkeme Kararı ile Tahsis Edilmesi: Art.121 ZGB", EÜHFD, 2007, C.XI, S.3-4, s.474-487.(Kısaltma: Boşanma Halinde Aile Konutu)

leştirdikleri acı, tatlı günlerini yaşadıkları, yaşam faaliyetlerini yoğunlaştırdıkları mekân”,²⁴ “eşlerin müşterek yaşamlarını sürdürmeleri için ayrılan ve aynı konutta iki tarafın da yaşama hakkını güvenceye alan hukuksal bir kurum”²⁵ olarak tanımlamaktadır.

Genel olarak anlaşılacağı üzere aile konutu bir aile ve onların oturduğu ortak konut ile birlikte içinde yaşam faaliyetlerinin, anı ve paylaşım yoğunluğunun olduğu bir konuttur diyebiliriz. Ancak hemen başta belirtmek gerekir ki aile konutu ortak konut olabilirken her zaman ortak konutlar aile konutu olmayabilir. Çünkü aile konutunda bir ailevi yaşam söz konusu ve yaşanmışlığı vardır. Aile konutu, ailenin hayat merkezini oluşturan, eşlerin ve çocukların yaşamsal faaliyetlerinin bir kısmını içinde geçirdikleri, acı ve tatlı günler yaşadıkları, anılarla dolu bir mekân olmasının yanında, taşınmaz mülkiyetinin konusunu oluşturması açısından da önemlidir²⁶.

A. AİLE KONUTUNUN TÜRK AİLE HUKUKUNDAKİ YERİ

20. y.y. başlarından itibaren ise batı toplumlarında gelişen bilim ve teknoloji sayesinde sosyal değişimler yaşanmış, bunun bir sonucu olarak da aile içindeki roller değişime uğramıştır²⁷. Geleneksel aile anlayışının terk edilerek aile içindeki eşitliği sağlamaya yönelik bu süreçte uluslararası alanda çalışmalar yapılmıştır. Dünyada insan hakları ile ilgili gelişmeler ve bu gelişmelere bağlı olarak kaynak İsviçre Medeni Kanunu’nda ve pek çok batılı devlet kanunlarında kadın erkek eşitliğini sağlayan önemli değişikliklerin yapılması,²⁸ ülkemizde insan hakları alanında cinsler arası eşitliğin sağlanması çabaları,²⁹ “Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” ve taraf olduğumuz diğer uluslararası sözleşmeler³⁰ Türk Kanunu Medenisi’nin eşlerin eşit haklardan yararlanmasını ilkesi çerçevesinde yeniden ele alınmasını gerektirmiştir.

Aile konutu, evlilik kurumunun bir arada sürmesini sağlayan ve aileyi bir çatı altında toplayan en önemli unsurlardan biridir³¹. Tüm bu nedenlerle aile konutu, aile yaşamı ile bütünleşmiş ve ailenin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. İşte aile konutunun tüm bu özellikleri ve önemi evlilik birliğini oluşturan diğer üyeler ile yakın bir ilişki kurulmasına, hatta aile konu-

---

²⁴ Y.2. H.D. 0202.2006 tarih, 2005/16473 E., 2006/799 K. Sayılı karar. (Yargıyay.go.tr)

²⁵ Y.4. C.D. 18.03.2009 tarih, 2007/213 E. , 2009/5127 K. (Corpus İçtihat)

²⁶ Demir, Mehmet, “Türk Medeni Kanunu’na Göre Evlilik Birliğinin Temsili ve Aile Konutu ile İlgili İşlemler”, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Ankara 2003, s. 700.

²⁷ Şıpka, Aile Konutu, s. 8.

²⁸ Akyol, Şener; “İsviçre Medeni Kanunu’nun Evlenmenin Genel Hükümlerine Dair Ön tasarısı Hükümlerinin Türk Medeni Kanunu Tasarısı İle Karşılaştırılması”, Medeni Kanununun Kabul Edilişinin 50. Yılı Sempozyumu, 1. Tebliğler, İstanbul 1978, s. 372-398; Özer, s. 117-133; Koçhisarlıoğlu, Cengiz, “İsviçre Evlilik Birliği Hukukundaki Son Gelişmeler”, Prof. Dr. Jale Akipek’e Armağan , Konya 1991, s. 431-451.

²⁹ Koçhisarlıoğlu, Cengiz, “ Aile Hukukunda Eşlerin Eşitliği”,AÜHFD, 1988, C. 40, S. 1-4, s. 265.

³⁰ Moroğlu, Nazan, Kadınların İnsan Hakları Bildirisi ve Ek İhtiyari Protokol, İstanbul 2000 s.29-30; Özdamar, Türk Medeni Kanunu Hükümleri Karşısında Kadının Hukuki Durumu, Ankara 2002, s.188-189.

³¹ Çabri, s.401.

tunda hukuksal olarak hak sahibi olmayan eşin aile konutu üzerinde söz sahibi olabilmesine yönelik düzenlemeleri doğurmuştur³².

Burada en önemli koruyucu düzenleme sağ kalan eşe özgülenmesi halidir. Bu sebeple 4721 sayılı kanunla çeşitli maddelerde aile konutu hakkında düzenlemelere gidilmiştir. TMK m.194 ve m.197 ile evliliğin genel hükümleri, TMK m. 240, 254, 255, 279 ile TMK m.652 ile mirasın paylaşılmasıyla ilgili düzenleme yapılmıştır. Bütün hükümleri değerlendirecek olursak, aile konutunun seçilmesi, aile konutu üzerindeki kullanım hakları ve mülkiyet hakkını etkileyen hukuksal işlemler ve ayrıca sağ kalan eşin yasal miras paylaşımından doğan hakka mahsuben aile konutu üzerinde aynı hak tanınması hususlarında yasal düzenlemeler yapmışlardır. Bunun yanında TMK m. 591/II hükmüne göre terekenin mühürlenmesi sırasında, taşınmazların mirasbırakanla birlikte yaşayanların oturmaları için zorunlu bölümlerin mühürlemenin dışında tutulacağını belirten TMK, böylece konutun, ölüm halinde ölenle birlikte yaşayanların yaşantılarını devam ettirebilmeleri noktasındaki önemini tekrar vurgulamak istemiştir³³.

Aile kavramı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında olduğu gibi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununda, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda ve Kaynak Kanunda³⁴ tanımlanmadığı gibi aile fertlerinin kimlerden oluştuğuna ilişkin bir düzenlemeye de yer verilmemiştir³⁵. Türk Medeni Kanun'unda koruma altına alınan aile konutundan daha geniş olarak konut kavramı ise Anayasa'da koruma altına alınmıştır. Anayasanın Temel Hak ve Ödevler başlıklı ikinci kısım, Kişinin Hakları ve Ödevleri başlıklı ikinci bölümü m. 21'de düzenlenen konut dokunulmazlığı hükmüyle kişilerin konut hakkı, üçüncü kişilerin ve devletin müdahalelerine karşı koruma altına alınmıştır³⁶. Anayasa ile koruma altına alınan konut dokunulmazlığı hakkının ihlali sonucunu doğuracak eylemler ise TCK m. 116'da suç olarak öngörülmüştür³⁷. TMK m. 194'de düzenlenen "Aile Konutu"nun korunması ise, ne devletin ne de üçüncü kişilerin müdahalelerine karşı korumadır. Bu hüküm ile aile konutu, konut üzerinde hak sahibi olan eşin müdahalelerine karşı korunmuştur.³⁸ Ayrıca bu kanunda aile bireyleri için aile konutunun korunması, ölüm ile sağ kalan eşin anı ve hatırlarını yaşattığı aile konutunun korunması da yer almıştır.

B. AİLE KONUTUNUN KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA YERİ

Bu bölümde aile konutunun yabancı hukuk açısından inceleyip hangi kanunlarla düzenleme altına alındığı incelenecektir. Türk hukukunda olduğu gibi diğer yabancı hukuk kuralarında da, ailenin sürekli olarak barınma ihtiyacını karşılayan ve eşlerin yaşam merkezi olan

³² Acabey, M. Beşir, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi, İzmir 1998, s.64,s.121; Şıpka, Aile Konutu, s.58.

³³ Nebioğlu Öner, Şebnem; Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi, Adalet Yayıncılık, Ankara 2014,s.3.

³⁴ İsviçre Medeni Kanunu, ZGB.

³⁵ Çetiner, Selma; "Hukukumuzda Aile Kavramı", THD, S.41,s.611.

³⁶ Şıpka, Aile Konutu, s. 55.

³⁷ Konut dokunulmazlığının ihlali suçunun maddi ve manevi unsurları hakkında ayrıntılı bilgi ve örnek Yargıtay kararları için Bkz. Parlar, Ali / Hatipoğlu, Muzaffer, 5237 Sayılı TCK'da Özel ve Genel Hükümler Açısından Asliye Ceza Davaları, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2008, s. 283-306

³⁸ Şıpka, Aile Konutu, s.55; aynı yönde Öztan, Aile Hukuku, s. 199.

konuttur. Aile konutu ailenin barınma ihtiyacını karşılama yanında, aile hayatının önemli bir bölümünün geçirildiği alan olarak aile fertleri bakımından manevi bir değere de sahiptir. Aile, acı ve tatlı günlerini bu konutta yaşamış, komşularla, çevreyle ilişkiler kurulmuş, eşler uzun yıllar birlikte yaşadıkları bu konutu yerleşim yeri ve haberleşme adresi olarak göstermişlerdir³⁹.

1. İSVİÇRE HUKUKUNDA AİLE KONUTU

Aile konutu kavramı İsviçre Medeni Kanun'una 1984 yılında yapılan değişiklikle girmiştir. Aile konutuna ilişkin oldukça önemli yeni hükümler getirilmiştir. İMK' da aile konutunu koruma altına alınmıştır. İMK' da evliliğin genel hükümlerinde mal rejimlerinde ve miras hukuku alanında değişiklikler öngören kanun tasarısı 4 Ekim 1984 yılında Federal Mecliste oylanarak kabul edilmiş, 22 Eylül 1985 tarihinde halkoyuna sunulmuş ve 1 Ocak 1988 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun, İsviçre aile hukukuna 'aile konutu' adı verilen yeni bir hukukî müessese kazandırmıştır.

1984 tarihli bu aile hukuku revizyonu ile "edinilmiş mallara katılma rejimi" yasal mal rejimi olarak kabul edilmiştir. Edinilmiş mallara katılma rejiminde m.219 hükmü ile sağ kalan eşe konut ve ev eşyası üzerinde intifa ya da oturma hakkı tanınmıştır. Haklı sebeplerin varlığı halinde konut üzerinde mülkiyet hakkı talebi ve bu hakların ölenin alt soyunun da devam ettireceği bir meslek ve sanat icra etmesine ayrılan bölümlerde kullanılamayacağı düzenlenmiştir⁴⁰. Mal ortaklığı rejimine tâbi olan evliliklerde ise İMK m. 244 ile sağ kalan eşe, payına mahsuben aile konutu üzerinde öncelikle mülkiyet hakkı, haklı sebeplerin varlığı halinde ise intifa veya oturma hakkı talep etme imkânı tanınmıştır⁴¹. Aile konutunun eşlerden birinin mülkiyetinde olması halinde ise, mahkeme diğer eşe aynı şartlar altında ve uygun bir tazminat karşılığında veya nafaka borcuna mahsuben belirli bir süreyle oturma hakkı tanınmasına hükmedebilir⁴².

Mal rejimleri ile ilgili hükümler arasında yer alan İMK m. 219 ve İMK m. 244'de aile konutu ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Edinilmiş mallara katılma rejiminde İMK m. 219 ile sağ kalan eşe katılma alacağına mahsuben aile konutu üzerinde öncelikle intifa hakkı veya oturma (sükna) hakkı, haklı sebeplerin varlığı halinde ise mülkiyet hakkı talep etme imkânı tanınmıştır.

2. ULUSLAR ARASI SÖZLEŞMELER VE AİLE KONUTU

Aile konutu, karşılaştırmalı hukukta 1950'li yıllardan sonra önem kazanmıştır. Fransız Medeni Kanun'unda 1965 yılında aile konutunun korunduğunu görmekteyiz. 1980'ere gelindiğinde Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi'nin 16 Ekim 1981 tarihli ve R(81) 15 nolu tavsiye kara-

---

³⁹ Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 39.

⁴⁰ Şıpka, Aile Konutu, s.69; Acabey, M. Beşir, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi, İzmir, 1998, s.145.

⁴¹ Kılıçoğlu, Ahmet; "Eşler Arasında Mal Rejimi ve Yeni Bir Öneri", Yargıtay'ın 128. Ankara Üniversitesi'nin 50. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin 70. Yıldönümü, Ankara 1997, s. 19-52.

⁴² Şıpka, Aile Konutu, s. 66.

rında, aile konutu ve ev eşyasının önemi vurgulanmıştır. Bu Avrupa Birliği tavsiye kararından yola çıkarak, çeşitli ülkeler Medeni Kanunlarında bu yolda değişiklikler yapmıştır.⁴³

Aile konutu, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 16.10.1981 tarihli ve R(81) 15 nolu Eşlerin Aile Konutunda Oturmaya, Yaralanmaya ve Ev Eşyalarının Kullanılmasına Dair Hakları Hakkında Tavsiye Kararı⁴⁴'nda ele alınmıştır ve Tavsiye Kararı m.1 de aile konutuna ilişkin hukuki işlemlerde diğer eşin rızasının alınması zorunluluğu ve diğer eşin rızadan kaçınması haksız veya mümkün değilse, yetkili makamdan rıza alınabileceği düzenlenmiştir. Madde 2 de aile konutuna ilişkin hukuki işlemlerde diğer eşin rızasının alınmamış olmasının yaptırımı olarak işlemin iptal edileceği belirtilmiştir. Madde 3 de evliliğin sona ermesi halinde aile konutunun eşlerden birine tahsisinin mümkün olduğu hükme bağlanmıştır. Madde 4 de sağ kalan eşin aile konutunda barınma hakkına sahip olduğu ve m.5 de kira sözleşmeleri içinde aynı kuralların geçerli olduğu ile diğer eşin belli şartlarla kira sözleşmesini devam ettirebileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi(CEDAW)⁴⁵'ne göre, bu sözleşmeye taraf olan devletler, kadınlarla erkeklerin tüm ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve siyasi haklardan eşit yararlanmalarını sağlamayı taahhüt etmektedir. Söz konusu Sözleşme akabinde Avrupa ülkeleri aile hukuku alanında çok önemli ve çağın gereklerini yaka-
layan reformlar gerçekleştirmiştir.

C. AİLE KONUTU UNSURLARI

Aile Konutunu oluşturan unsurlara kısaca değinmek gerekirse bunlar; bir evlilik birliği kurulmuş olmalı, aile yaşamının yoğunlaştığı bir konut bulunmalıdır, geçerli bir ayni ya da kişisel hakka dayalı olmalıdır, aile konutu niteliği konusunda çekişme bulunmamalıdır.

1. AİLE

Aile kavramının, insanlık tarihi sürecinde, toplumların ve devletlerin kendi sosyal ve kültürel yapılarına, gelenek ve göreneklerine uygun olarak yarattıkları bir "milli aile hukuku" oluşmuştur.⁴⁶ Bu kavram belirlenirken, aileyi oluşturan elamanların sayısı nedeniyle farklı aile tipleri ve tanımları ortaya çıkmıştır: "Dar anlamda aile", "çekirdek aile" ve "geniş aile" tanımları bu unsurdan kaynaklanmaktadır. Sosyolojik açıdan aile, geniş aileden, çekirdek aileye doğru bir tarihi süreç izlemiştir. Aile kavramı kimi zaman bir soydan gelenleri, bir sülaleyi, kimi zaman, babaerkil bir yapı içerisinde yaşayan dede, nine, çocuklar, torunlar, torun çocukları, hiz-

---

⁴³ Bugün ise Batıda yer alan ülkelerin Medeni Kanunlarında aile konutunu koruyucu hükümler geniş düzenlemelere yer verilmiştir, Şıpka, Sepozyum, s.64.

⁴⁴ Gemalmaz, Mehmet Semih, Çocuk ve Genç Haklarına İlişkin Ulusal üstü Belgeler, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2002, s.58 vd.

⁴⁵ Tavsiye Kararının yayınlanması ile de başta İsviçre olmak üzere, Fransa, Belçika, Avusturya, Almanya ve nihayet Türkiye iç hukuklarında bu yönde değişiklikler yapmışlardır. Böylece aile konutu müessesesi, uluslar arası hukukta da kabul görmüş ve desteklenmiştir. Moroğlu, Canan, Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu, İstanbul 2000, s.181 vd.

⁴⁶ Akıntürk, Turgut, "Aile Hukuku", C. II, Yenilenmiş 8. basım, İstanbul 2003, s.5 vd.

metçiler, işçi ve bakıcılar, aşçı, bahçıvan, bekçi, şoför gibi kişilerin tümünden oluşan birliği,⁴⁷ kimi zaman ise, dar anlamda, karı – koca ve çocukları hatta sadece eşlerden oluşan bir birliği ifade etmek üzere kullanılmıştır.

Aile; insanoğlunun varoluşu ile başlayan en eski toplum tipidir açıklamasını yapabiliriz öyleyse ve gene üç biçime ayrıldığını da söyleyebiliriz. Aile tanımı yapılırken aileyi oluşturan bireylerin sayısı da “dar anlamda aile”, “çekirdek aile” ve “geniş aile” tanımlarını ortaya çıkarmıştır.⁴⁸ Doktrinde ‘velayet ailesi’ olarak ta tanımlanan bu anlamdaki aile, TMK.’nın 282 – 363 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Aile kavramının biraz daha modernleşmiş hali ‘evlilik birliği’ denilen dar anlamda ailedir. Aile konutunun nitelendirilmesinde söz konusu olan aile de, bu tanıma uyan ve yasal bir ‘evlilik birliği’ oluşturan ailedir.⁴⁹ Aile kavramı TMK m.143’de dar anlamda aile kavramı yapılmış, TMK m.335 vd. hükümlerinde geniş aile ve TMK m.367’de ise en geniş aile yapısından bahsedilmiştir. Ayrıca 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 41’de ailenin Türk toplumunun temelini teşkil ettiğinden bahsetmekte ancak “aile” kavramı ile ilgili herhangi bir tanım yapmamaktadır.⁵⁰ Anayasa, ailenin toplum hayatında çok önemli yer teşkil ettiğini kabul ederek pek çok düzenleyici hükümlere yer vermektedir. Açık bir tanım yapılmadığı 1982 Anayasasındaki bu düzenleyici hükümlerin içeriğinden çekirdek ailenin kastedildiği anlaşılmaktadır.⁵¹

Aile konutu kavramı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu terminolojisiyle hukuk hayatımıza girdiğini daha önceden belirtmiştir. Ancak bir tanıma yer verilmemiş olmasına rağmen kanunun gerekçesinde aile konutu; “eşlerin bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdiği, yaşantısına buna göre yön verdiği, acı ve tatlı günleri içinde yaşadığı, anılarla dolu bir mekân” olarak tanımlanmıştır.⁵² Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün 11.06.2002 tarihli ve 2002/7 sayılı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu konulu genelgesinde aile konutuna ilişkin bir tanım yer almaktadır.⁵³ İlgili genelgenin I/3. maddesinde aile konutu; “eşlerin bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdiği ve düzenli yaşam amacıyla kullandıkları mekân” olarak tanımlanmıştır. Doktrinde, yeni ve bir o kadar önemli bir müessese olan aile konutunun kanunda tanımlanmasının nedeni, bir tanım yapmak suretiyle kavramın anlamının daraltılmaması, her somut olayın özel-

⁴⁷ Akıntürk, s.5 vd.; Uçar, Ayhan, “4721 Sayılı Medeni Kanun İle İhdas Edilen Yeni Bir Müessese: Aile Konutu Müessesesi”. e-akademi.org. Ocak, 2006, s.6. (Aile Konutu Müessesesi); Şıpka, Aile Konutu, s. 75.

⁴⁸ Hukuk sözlüğüne göre aile, karı, koca ve çocuklardan oluşan en küçük toplumsal birliktir. Bkz. Yılmaz, Ejder, Hukuk Sözlüğü, 1. Baskı, Ankara 2003, s. 35; Şıpka, Aile Konutu, s. 75.

⁴⁹ Şıpka, Sempozyum, s.65 .

⁵⁰ Kocahasanoglu, Osman Selim, Gereççeli ve Açıklamalı Anayasa, İstanbul 1993, s. 85

⁵¹ Efem, Gül, 21. Yüzyılda Aile Kavramı ve Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Birinci baskı, İstanbul 2004, s. 43.

⁵² Barlas, Nami, Yeni Türk Medeni Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Eşler Arası Hukuki İşlem Özgürlüğü ve Sınırları, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu’na Armağan, Ankara, 2004,s.122.

⁵³ Özüğür, Ali İhsan, Mal Rejimleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007,s.145; Şıpka, Sempozyum, s.185 vd.; Genelgenin tam metni için bkz. <http://www.tkgm.gov.tr/tr/mevzuat>, 11 haziran 2014.

liklerine göre kavramın içeriğinin uygulamada doldurulmasının yerinde olacağı şeklinde yorumlanmaktadır.⁵⁴

2. EVLİLİK BİRLİĞİ

TMK m. 185/1'e göre evlilik birliği ancak evlenme ile kurulur. Evliliğin genel hükümleri arasında yer alan aile konutuna ilişkin hükümlerin uygulanabilir olması içinde eşler arasında geçerli bir evlilik birliği kurulmuş olmalıdır. 4722 sayılı Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m. 9/4'e göre evliliğin genel hükümlerine ilişkin düzenlemeler kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olan evlilikler hakkında da geçerli olduğundan aile konutuna ilişkin hükümler de bu kapsamdadır. Karı ve kocanın evlilik birliği devam içinde olmalıdır. O halde evliliğin genel hükümleri arasında yer alan aile konutuna ilişkin hükümlerin geçerli olabilmesi/uygulanabilmesi için öncelikle eşler arasında geçerli bir evlilik birliği kurulmuş olmalıdır.⁵⁵

Aile konutundan bahsedebilmek için, öncelikle bir ailenin ve evlilik birliğinin varlığına ihtiyaç vardır.⁵⁶ Aile konutu, resmen evli olan karı kocanın birlikte yaşadıkları ortak konutu ifade etmektedir.⁵⁷ Hukuken evli olmayan bir erkek ile kadının birlikteliklerini sürdürdükleri konut aile konutu olarak kabul edilemez.⁵⁸ "Aile konutu" kavramının nitelendirilmesinde yer alan "aile" yasal bir evlilik birliği ile oluşturulan ailedir. Bu nedenle evli olmayan bir kişinin başkaları ile birlikte oturduğu ve kullandığı konutlar, kanun tarafından koruma altına alınan TMK m. 194 anlamında bir "aile konutu" sayılmayacaktır. Dini nikâh, birlikte yaşama gibi hallerde çiftlerin ve bireylerin oturduğu ortak konut aile konutu niteliğine sahip olunmayacaktır.

3. KONUT

Vazgeçilmez bir gereksinim olan barınma, insan dışındaki tüm canlılar için herhangi bir ortam veya mekânda mümkün olabilirken, insan için ancak konut adı verilen yerde gerektiği gibi sağlanabilmektedir. Kişilerin konut ile olan bu bağlılıkları hemen tüm hukuk sistemlerinde kanuni anlamda koruma altına alınarak, kişilik ve temel haklarından sayılmıştır.⁵⁹

---

⁵⁴ Ayan, Serkan, *Evlilik Birliğinin Korunması*, Ankara, 2004, s.61 vd.; Koçhisaroğlu, Cengiz, *İsviçre'de Evlilik Birliği Hukuku'ndaki Son Gelişmeler*, Prof. Dr. Jale AKİPEK'e Armağan, Konya, 1991, s.443; Uçar, Ayhan; 4721 sayılı Medeni Kanun ile Evliliğin Genel Hükümler Alanında Yapılan Bir Kısım Değişiklikler Üzerine Düşünceler, EÜHFD, 2002, C.IV, S.1-4, s.322, dnp.15.

⁵⁵ Gençcan, *Aile Hukuku*, s.633; Gençcan, *Mal Rejimleri*, s.205; Bağcı, Ömer, "Aile Konutu Üzerinde Tasarruf", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. IV, S. 2, 2007, s. 145-146

⁵⁶ Şıpka, *Sempozyum*, s.55.

⁵⁷ Kılıçoğlu, *Diğer Eşin Rızası*, s.9; Kılıçoğlu; *Yenilikler*, s.47; Dönmez, Murat, *Aile Konutunun Haczi*, TBBD, 2008, S.77, s.349-358; Nebioğlu Öner, Şebnem, *Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi*, Ankara 2015, s.18.

⁵⁸ Örnek olarak, resmi nikâha dayanmayan, bu nedenle de evlilik birliği olarak nitelendirilemeyen, uygulamada imam nikâhı olarak adlandırılan birliktelikler gösterilebilir. Bkz. Ayan, s. 64; Akıntürk s. 125; Kılıçoğlu,, *Yasal Alım Hakkı*, s.45 vd.; Şıpka, *Aile Konutu*, s.77-78

⁵⁹ Şıpka, *Sempozyum*, s.64 vd.

Sözlük anlamı ile konut “içinde oturlan yapı, ev, ikametgâh, mesken” olarak ve ayrıca “yerleşme amacı koşulu aranmaksızın bir kişinin oturduğu yer” olarak tanımlanmıştır.⁶⁰ Türk Dil Kurumu ise konutu “insanların içinde yaşadıkları ev, apartman v.b. yer, mesken, ikametgâh” şeklinde benzer tanımlamıştır.⁶¹ Konut, eşlerin düzenli olarak yerleşim amacıyla kullandıkları kapalı mekânları ifade eder. Bu konutta ailenin yaşaması, sosyal faaliyet gerçekleştirdikleri mekândır. Bu mekânın fiziki koşulları o kadar önemli değildir. İletişimin/ulaşımın/iş dünyasının/dolaşımın bu kadar yoğunlaştığı günümüz dünyasında insanların yaşamlarının yoğunlaştığı sadece “bir yer” olabileceği iddiası hiç inandırıcı gelmeyen bir görüş de vardır bu konuda. Buna göre “aile konutunun tekliği ilkesi” şeklinde ilkelere yer veren düşüncelere/sınırlamalar gerçek dünyayı yansıtmamaktadır denilmektedir.⁶²

Konut teriminden çoğunlukla ev, bina, yapı anlaşılma ile beraber kişinin barınmasına elverişli ve yerleşme amacıyla kullandığı çeşitli taşınır ya da taşınmaz bölümleri de konut olarak nitelendirilebilir. Bu nedenle otel odası, kulübe, gemi kamarası, mavna, kayık v.b. yerlerde konut olarak kabul edilmektedir. İkincil nitelikli konutlar⁶³ aile konutu sayılmazlar, bunlar: karavan, baraka, yat, yazlık ev, yayla evi, devre mülk, dağ evi, göl evi, bağ evi, otel odası, gemi odası. İkincil niteliğin göstergeleri olarak bu konutların eşlerin ortak yaşamlarının merkezi olarak seçilememesi yanında özellikle bu konutların düzenli olmayacak şekilde geçici olarak sadece belirli zamanlarda kullanılması ölçü olarak alınabilir.⁶⁴ Aile konutu, resmen evli olan karı kocanın birlikte yaşadıkları ortak konutu ifade eder. Resmi nitelikte olmayan birleşmede yaşanan konut buraya giremez. Eşlerin düzenli olarak birlikte yaşantılarını geçiremedikleri, zaman zaman ya da hafta sonları kullandıkları, yazlık, hafta sonu ya da dağ evi gibi konutlar da buraya giremez.⁶⁵

TMK m. 186/1'e göre eşler oturacakları konutu beraberce seçerler. Bu kural m.185/3'te yer bulan eşlerin birlikte yaşama zorunluluğunun bir uzantısı niteliğindedir.⁶⁶ Kural eşlerin aile konutunu birlikte seçmeleri olmakla beraber, konut seçiminin aynı anda beraberce yapılması zorunluluk değildir. Eşlerden birinin daha önceden diğer eşin aile konutunun seçimine ilişkin vereceği rıza veya diğer eşin tek başına yaptığı seçime sonradan vereceği onay bu konutun aile konutu olma niteliğini kazandırmalıdır. Zira önemli olan beraber oturulacak aile konutunun belirlenmesinde her iki eşin de rızasının bulunmasıdır.⁶⁷

D. AİLE KONUTUNUN ÖZELLİKLERİ

Aile Konutu 4721 sayılı Medeni Kanunu ile Türk hukukuna girmiştir. Aile konutu Medeni Kanun içinde hem Aile Hukuku hem de Miras Hukukuna ilişkin hükümlerde yer almış

---

⁶⁰ Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, “Konut”, 13. Cilt, s. 6958

⁶¹ Tanım için bkz. <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=konut&ayn=tam> (29 Eylül 2009).

⁶² Gençcan, Aile Hukuku, s. 643; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s.241

⁶³ Şıpka, Aile Konutu, s. 72-81; Dural/Öğüz/Gümü, Aile Hukuku, s.205.

⁶⁴ Gençcan, Aile Hukuku, s. 643; Yağcıoğlu, s.96.

⁶⁵ Kılıçoğlu, M. Ahmet; Aile Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2015,s.242.

⁶⁶ Şıpka, Aile Konutu, s. 78.

⁶⁷ Şıpka, Aile Konutu, s. 78.

önemli bir kavramdır. Hukukumuzda yeni girmiş olmasına rağmen bu önemli kavram hakkında Medeni Kanun'da bir tanımlama yapılmamıştır. Ancak TMK m. 194'ün gerekçesinde aile konutu "eşlerin bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdiği, yaşantısına buna göre yön verdiği, acı ve tatlı günleri içinde yaşadığı, anılarla dolu bir mekân olarak" nitelendirilmiştir.⁶⁸

Ailenin günlük yaşam faaliyetlerini düzenli olarak içerisinde gerçekleştirdikleri, aile yaşamının odak noktası olarak belirledikleri ve fiilen kullandıkları konut aile yaşamının yoğunlaştığı konuttur. Eşlerin birlikte oturmadıkları konut aile konutu olarak kabul edilemez. Ancak eşlerin aile konutu niteliği kazanan konutta daha sonra çeşitli nedenlerle birlikte oturamıyor olmaları o konutun aile konutu niteliğini tek başına ortadan kaldırmaz.⁶⁹

Aile konutu kural olarak tek bir konuttur.⁷⁰ Ancak doktrinde⁷¹ istisnai hallerde birden fazla konutun aile konutu olabileceği savunulmaktadır. Eşlerin birden fazla konutu olup birden fazla yerde oturma imkânları olabilir. Eşlerden birinin mesleki faaliyeti veya çocuklarının sağlık veya eğitim durumu sebebiyle ailenin yaşam faaliyeti yılın belirli dönemlerinde farklı konutlarda odaklanıyorsa ailenin yaşam faaliyetlerinin yoğunlaştığı konut aile konutu sayılmalıdır. Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık İsviçre'de çalışan tarafların, yaz tatillerinde Türkiye'ye geldiklerinde kaldıkları konutun aile konutu olarak kabul edilip edilemeyeceği, buradan varılacak sonuca göre de, koca adına kayıtlı dava konusu taşınmaz üzerine aile konutu şerhi konulması isteminin kabulünün gerekip gerekmediği tartışılmıştır.

Aile konutu sürekli barınmak için kullanılan ve aile yaşamının⁷² yoğunlaştığı bir yer olarak nitelendirildiğini söylemiştik, buna ilişkin özellikleri şimdi inceleyeceğiz: aile konutu her şeyden önce oturmaya elverişli bir konut olmalıdır; bir konutun oturmaya elverişli olması için ailenin barınma gereksinimini karşılayan özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu bağlamda konutun taşınır ya da taşınmaz olmasının bir önemi yoktur, kural olarak tek konut olabilir, aile konutu kural olarak tek bir konuttur, nitekim TMK m.186/I hükmüne göre eşler oturacakları konutu birlikte seçerler ancak bu konutun aile konutu olacağı da söylenemez. Eşlerin yurtdışında çalışıyor olmak, sağlık nedenleriyle ya da çocuklarının eğitim durumları gibi birçok haklı nedenle yaşamsal faaliyetlerini eş değer seviyede geçirdikleri yerlerdeki konuları da pekâlâ aile

⁶⁸ Adalet Bakanlığı, Türk Medeni Kanunu Tasarısı Ve Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulanma Şekli Hakkında Kanun Tasarısı, s. 332

⁷⁰ Kamacı, Mahmut, "Aile Konutu ve Hak Sahibi Eşin Bu Konutla İlgili Tasarruflarına Karşı Diğer Eşin Katılma Hakkı", Y.D, 2004, S. 1-2, s. 117; Büyükcay, Yusuf, "Yeni Türk Medeni Kanunu'nun 194. Maddesinde Yer Alan Aile Konutuna İlişkin Sınırlamanın Hukuki Niteliği", E-Akademi Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, Eylül 2006, S 55, s. 3; Y.2.HD. 02.06.2003, E. 7164- K. 8034 (Bu karar T.C. Adalet Bakanlığı UYAP Mevzuat Programından temin edilmiştir); Ayan, s. 66.

⁷¹ Öztan, Aile Hukuku, s. 200; Şıpka, Aile Konutu, s. 83-85, Ayan, Serkan, Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara 2004; s. 68; yazar aile konutunun kural olarak tek bir konut olduğunu ancak istisnai durumlarda birden fazla konutun; aile, konut ve konutun aile yaşamının odak noktası olarak belirlenmiş olması unsurlarını taşıması halinde aile konutu olmasına hukuken bir engel olmadığı görüşündedir.

⁷² Havutçu, Ayşe, "Evli Kadının Yerleşim Yeri", DEÜHFD, C.VII, S.1, s.41; Dural/Öğüz/Gümüş, Aile Hukuku, s.169; Öztan, Aile Hukuku, s.199-200.

konutu olabilir.⁷³ Fiilen kullanılan bir konut olmalıdır, aynı zamanda hem konut hem işyeri olabilir. Aile konutu aynı zamanda eş ya da eşlerin işyeri özelliğini de taşıyabilir. Ticari faaliyet özgürlüğü ile barınma hakkının çatıştığı böyle bir durumda⁷⁴ malik olmayan eşin TMK m.194 korumasından yararlanabilmesi için konut işyeri elde çıktığında eş ve çocukların barınmasız kalıyor olması gerekir. Bu nitelikteki konut-işyeri üzerindeki tasarruflarda diğer eşin rızası aranacaktır.⁷⁵

Aile konutu fiilen kullanılıyor olmalıdır. Çünkü sürekli bir kullanım içinde olunması ve aile yaşamının yoğunlaştığı bir yer olması gerekmektedir. Sürekli kullanma⁷⁶, aile yaşamının fiili kullanımını da kapsamaktadır. Ayrıca fiilen kullanım için gereken bazı unsurlar aranır: fiilen başka yerde oturuyor olunmamalı, fiilen kullanımı bir eşe bırakılmış olmamalı, fiilen başka bir konuta geçilmiş olmamalı, fiilen oturamaz olma engel oluşturmaz. Şimdi bunları kısa kısa bir inceleyelim; fiilen başka yerde oturuyor olunmamalı aksi halde yaşam faaliyetleri aile konutunda yoğunlaşmış olmayacaktır. Eşler fiilen Türkiye’de başka bir konutta oturakta iseler eşlerin fiilen birlikte oturmadıkları konut aile konutu olarak kabul edilmez⁷⁷.

Eşler fiilen yurt dışında başka bir konutta oturmakta iseler eşlerin fiilen birlikte oturmadıkları konut, aile konutu olarak kabul edilemez. Yargıtay kararlarında⁷⁸ şu şekilde bir değerlendirme yapmıştır ki o da eşlerin ortak yaşam merkezi olarak seçilmeyip düzenli olmayacak şekilde geçici olarak belirli zamanlarda kullandıkları konut aile konutu değil ikincil nitelikli konut olarak anlaşılmalıdır. Aile konutunun TMK m.194 doğrultusunda düzenlenmemesi ve ikincil nitelikte konut olmasıdır⁷⁹.

Eşler aralarında anlaşmak suretiyle aile konutu olarak özgülenen konutu eşlerden birine bırakmışlarsa artık o konut aile konutu sayılmaz⁸⁰. Aynı şekilde eşler aralarında anlaşmak

⁷³ Gençcan, Aile Hukuku, s.642. Aksi görüş: Dural/Öğüz/Gümüş, Türk Aile Hukuku, s.204; Çabri, s.404; Barlas, Nami, “ Yeni Türk Medeni Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Eşler Arası Hukuki İşlem Özgürlüğü ve Sınırları” Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için Armağan, s.115-125, Ankara 2004.

⁷⁴ Çabri, s.403; Gençcan, Aile Hukuku, s.648.

⁷⁵ Şıpka, s.87-88; Çabri, s.403; Doğan, s. 286; Gençcan, Aile Hukuku, s.648.

⁷⁶ Gençcan, Aile Hukuku, s.643.

⁷⁷ “... taraflar ayrılmadan önce birlikte Ereğli’de oturmuşlardır. Aile konutları da Ereğli’dedir. Dava konusu edilen ev Konya’da olup, taraflar bu konutta birlikte oturmadıklarına göre aile konutu olarak kabul edilemez. Türk Medeni Kanununun 194. Maddesi koşullarının oluşmadığı ve davanın reddinin gerektiği nazara alınmadan yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır”; Y 2.HD, 02.06.2003, 7164-8034. (Corpus İçtihat)

⁷⁸ Y 2.HD, 23.11.2009, 7597- 20303. (Corpus İçtihat)

⁷⁹ Bu görüş değişikliğinin sebebi; hem aile kavramının değişmesi ve sahadaki durumun pratik ve kolay yaşama dönüşmesi sonucu olduğu görülür. İlgili kararda; “taraflar 20 yılı aşkın zamandır Almanya’da oturmaktadırlar. Almanya’da konut satın almışlar ve Almanya’da çalışmaktadırlar. Çocukları bile alman vatandaşı olup her yıl değil dava konusu olan Mersin’deki konuta Türkiye’ye bile gelmemektedirler. Keyfe keder gelinen/gelinmeyen ve keyfe keder kalınan /kalinmayan bir konutun ailenin yaşamsal faaliyetlerini eş değer seviyede geçirdikleri bir konut olarak kabul edilip üstelik bu konuta aile konutu şerhi verilmesi düşünülmeye mümkün değildir. Y2HD,23.11.2009,7597- 20303 sayılı kararda karşıt oy yazısı. (Corpus İçtihat)

⁸⁰ Öztan, Aile Hukuku, s.201; Gençcan, Aile Hukuku, s.647.

suretiyle aile konutu olarak özgülenen konutu aile konutu olmaktan çıkarmışlarsa artık o konut aile konutu sayılmaz⁸¹.

E. AİLE KONUTUNUN BENZER KONUTLARDAN FARKI

İlk olarak aile konutunun, aile yurdundan farkını ortaya koymak gerekir. Aile yurdu, bir kimsenin belirli niteliklere sahip olan taşınmazlarını belirli yakınlarının barınma(yurt) ihtiyacı için özgülenmesidir. Bir tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Taşınmazın maliki tarafından kurulur ve yurdun maliki taşınmazın malikidir. Mahkeme kararı ile kurulur. Aile yurduna özgülenen taşınmazların bu niteliklerini koruyabilmesi ve üzerinde tasarruf edilememesi için tapudaki kaydına bu konuda gerekli olan şerhin yapılması gerekir⁸².

Ortak Konut ile aile konutu arasındaki farka gelirsek TMK m. 186 hükmünde “eşlerin konutu” buna karşılık TMK m. 194 hükmünde ise aile konutu düzenlenmiştir. TMK m.186 hükmüne göre eşler oturacakları konutu kendileri seçerler. TMK m.194 hükmüne göre ise eşlerden biri diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz.

Aile konutu olarak özgülenen taşınmaz malın maliki olmayan eş, tapu kütüğüne konutla ilgili gerekli şerhin verilmesini isteyebilir. Aile konutu eşlerden biri tarafından kira ile sağlanmışsa, sözleşmenin tarafı olmayan eş, kiralayana yapacağı bildirimle sözleşmenin tarafı haline gelir ve bildirimde bulunan eş diğeri ile müteselsilen sorumlu olur. TMK m.186 hükmüne göre eşlerin birlikte seçtikleri oturacakları konut ile aile konutu birbirinden farklı kavramlardır. TMK m.186 hükmüne göre eşlerin birlikte seçtikleri oturacakları konut kavramı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun da ortak konut olarak adlandırılmıştır. TMK m. 164 hükmüne göre “ortak konut” adlandırılmış olan konut; eşlerin birlikte seçtikleri “oturacakları konut”, yani “eşlerin konutu” dur. Buna göre eşlerden biri evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek maksadıyla diğerini terk ettiği veya haklı bir sebep olmadan ortak konuta dönmediği takdirde ayrılık, en az altı ay sürmüş bu durum devam etmekte ve istem üzerine hâkim tarafından yapılan ihtar sonuçsuz kalmış ise; terk edilen eş, boşanma davası açabilir.

II. AİLE KONUTUNUN ÖNEMİ VE KORUMA SEBEPLERİ

Aile konutu ile ilgili hukukî işlemler ailenin ekonomik geleceği ve mutluluğu açısından oldukça önemlidir. Özellikle, dar gelirli ailelerde, eşlerin mutlulukları ve gelecekleri için adeta

---

⁸¹ Öztan, Aile Hukuku, s.201; Gençcan, Aile Hukuku, s.648.

⁸² Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s.686; Aile yurdu TMK m.386’da düzenlenmiştir. Bu hükme göre “ konutlar, tarıma veya sanayiye elverişli taşınmazlar, eklentileriyle birlikte aile yurdu haline getirilebilir.” Ancak aile konutu kurulumu için mahkeme kararına gerek yoktur. Aile konutu kurulması için konutlu yaşayan karı koca ve çocukların olması yeterlidir ve aile yurdunu sadece belirli taşınmazlar ve bunların miras yoluyla intikal eden taşınmazlar olması zorunluluğu yoktur

bir güvence olarak gördükleri ve çoğu zaman büyük fedakârlıklarla edindikleri aile konutunun elden çıkarılması diğer eş için yıkım olabilir.⁸³

Ailelerin sosyal ve ekonomik hayatı için son derece önemli bir yere sahip olan aile konutu, eşlerin mutlulukları ve çocukların geleceği için adeta bir güvence olarak görülmektedir. Bu sebeple aile konutu ile ilgili olarak çeşitli hukuk sistemlerinde özel koruma hükümleri getirilmiş, aile konutu üzerinde hak sahibi olan eşin tasarrufları diğer eşin rızasına bağlanmış veya evliliğin ölüm sebebiyle son bulması halinde diğer eşe kanunî alım (iştirah) hakkı veya intifa hakkı tanınmıştır.⁸⁴ TMK ile kanun koyucu, aile konutunu eşlerin birlikte yaşantılarının en önemli malvarlığı değerlerinden biri olarak kabul etmiştir.

Aile konutu kavramının kabulü öncelikle evlilik birliğinin korunmasını hedefini ortaya koyar. Evlilik birliğinin korunması çerçevesinde hem eşlerin birbirlerine kaşı hem de üçüncü şahıslara karşı korunması gerekir. Bu bağlamda TMK m.194/I hükmü bir eşin diğer eşe karşı korunması noktasında temel işleve sahiptir.⁸⁵

Eşlerin barınmaları evlilik yaşamında en önemli sorunu oluşturur. Çünkü konutun sürekli değişikliğe uğraması aile fertleri için çeşitli sorunlar oluşturur. Konutun seçimi sonrası konutun döşenmesi, kullanılabilir hale getirilmesi çok büyük masrafları beraberinde getirdiği gibi çevreye uyum da aile fertleri için ayrı bir güçlük yaşatmaktadır. Bu nedenle Türk aile yapısı içerisinde aile konutu önemli bir konuma sahiptir. Özellikle ev sahibi olmak yahut kirada oturmak bir aile konutunun oluşturulması noktasında somut problem oluşturur.⁸⁶

Aile konutunun aile bakımından en önemli maddi bir değeri ifade etmesi karşısında, aile konutu kurumunun hukukumuzca tanınması ailenin korunması yönünde önemli bir aşamayı oluşturur. Ailenin korunmasının doğrudan sonucu toplumun korunması anlamına gelir ki, sağlıklı ve zengin bir toplum devletin vazgeçmeyeceği bir değeri ifade eder. Öte yandan, sağlıklı ve güçlü bir aile nitelikli nesilleri yetiştireceğinde, bu durum toplumun diğer bireyleri ve katmanlarına da olumlu yansır. Türk toplumunun ekonomik yapısı göz önüne alındığında bir güvence olarak görülen ve edinilmesinde büyük fedakârlıklar gösterdikleri aile konutunun elden çıkarılması diğer eş için yıkım olabilir.⁸⁷ Türk aile yapısı içinde ise genellikle kadınlarımız, boşanma ile veya bazen ölüm halinde üzerinde hak sahibi olmadıkları için aile konutundan yoksun kalmaktadırlar. Böylece aile konutu eş ve çocukları korumak amacıyla düzenlenmiş ve koruma altına alınmıştır.

---

⁸³ Baygın, Cem; "4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Evlenme Boşanma ve Evliliğin Genel Hükümleri Konusunda Getirdiği Yenilikler", Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan, İstanbul 2003, C.2, s. 455.

⁸⁴ Şıpka, Aile Konutu, s. 54; Baygın, s. 455.

⁸⁵ Acar, Faruk, Aile Konutu, Mal Rejimleri, Eşin Yasal Miras Payı; Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012, s.15; Gümüş, M. Alper, Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri, İstanbul 2008, s.64

⁸⁶ Şıpka, Aile Konutu, s. 56; Kılıçoğlu, Kadın ve Çocuk Hakları, s. 34-50.

⁸⁷ Baygın, Cem, "4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Evlenme Boşanma ve Evliliğin Genel Hükümleri Konusunda Getirdiği Yenilikler", Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan, C.2, İstanbul 2003, s. 437-461; Acar, s.16; Şıpka, Sempozyum, s. 35.

Ailenin korunmasının anayasal bir zorunluluk olması da dikkate alındığında Medeni Kanunun bu kurumu kabul etmesi önemli bir adım niteliğindedir. Gerçekten 1982 Anayasası “ Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları” başlığı altında “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulamasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar” demiştir. Bu yüzden ailenin korunması, yani huzur ve refahın sağlanması, özellikle ana ve çocuğun korunması bakımından aile konutu son derece önemlidir. Eşler arası eşitliğin dolaylı olarak yansması da aile konutu kavramı ve buna bağlı düzenlemeleri gerekli kılar⁸⁸.

Ailenin korunması, birliğin devamı için aile konutu oldukça önemli bir müessesedir. Aile konutunun önemi; ailenin tüm üyelerinin malik olmadıkları halde, konuta zilyet bulunmasında⁸⁹ yatmaktadır. Düzenlemeyle malik olmayan eşe de aile konutu üzerinde söz hakkı tanınmakta ve bu konut üzerinde malik olan eşin işlemleri için diğer eşin rızası zorunlu hale getirilmektedir. Öyle ki, evlilik birliğinin eşlerden birisinin ölümü nedeniyle sona ermesi halinde dahi aile konutunun, katılma alacağına (TMK m. 240) veya miras hakkına (TMK m. 652) mahsuben sağ kalan eşe özgülenmesi kabul edilmiştir.⁹⁰

III. AİLE KONUTUNUN KORUNMASINDA ÖZEL DURUMLAR

Aile konutu hukukumuzda önemli bir kavram olarak görüldüğü için kanun tarafından koruma altına alınmıştır.

A. TERK HALİNDE

Eşin aile konutunu terk etmesi halinde boşanma gerçekleşmemiş olduğu için aile konutu özelliği ortadan kalkmayacaktır. Evde oturmaya devam eden eş aile konutu şerhi koydurabilir. Ayrıca eşlerin ortak kararı ve rızası olmadıkça aile konutu satılamaz, kiralanamaz. Mahkeme kararı olmadan eşleri ayrı yaşaması durumunda da konutun aile konutu niteliğini taşıyabileceği savunulmaktadır. Eşlerden birinin geçici olarak aile konutundan ayrılması veya ortak kullanım durumunun geçici olarak sona ermesi aile konutunun varlığına etki etmez⁹¹.

Eşlerden birinin birlikte yaşanan konutu terk etmesi o konutun aile konutu niteliğini ortadan kaldırmaz⁹². Bu nedenle de terk sonucunda bu konutun artık aile konutu olmadığı ve hukuki korumadan yararlanamayacağı ileri sürülemez. Zira aile konutu niteliği kazanmış bir

---

⁸⁸ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 16 Ekim 1981 tarih ve R(81) 15 no’lu “Tavsiye Kararı” madde 1’de “Eşin Rızası” başlığı altında “(1) Diğer eşin aile konutundan barınmasına doğrudan zarar verilebilecek herhangi bir hukuki işlem, diğer eşin rızası ile yapılmak zorundadır” denilmiştir. Şıpka, s.59.

⁸⁹ Acabey, Beşir, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi, İzmir 1998, s. 62-63.

⁹⁰ H.G.K. E. 2013/2-473, K. 2014/92, T. 12.02.2014. (Kazancı İçtihat)

⁹¹ Gümüş, Evliliğin Genel Hükümleri, s.72; Acar, Faruk, Aile Konutu, Mal Rejimleri, Eşin Yasal Miras Payı; Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012,s.24.

⁹² “...Tarafların boşanma öncesi ve davalının müşterek konutu terk etmesinden önce çocukları ile birlikte, aile konutu şerhi verilen taşınmazda birlikteliği sürdürmüşlerdir. Davalının daha sonra konutu terki, konutun aile konutu olma niteliğini ortadan kaldırmaz. Toplanan delillerle de konutun aile konutu olduğu belirlendiğinde davanın reddi gerekirken, delillerin takdirinde yanılıya düşülerek, yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir” Y.2.HD., 26.05.2004, 5653-6811 (Bu karar T.C. Adalet Bakanlığı UYAP Mevzuat Programından temin edilmiştir).

konutun daha sonra sırf bir eşin konutu terk etmesi nedeniyle bu niteliğini kaybedeceğini kabul etmek, kanunun amacına aykırıdır. Birlikte yaşamaya ara verilmesi kararı ile evlilik sona ermiş sayılmayacağından bu durumda da TMK m. 194'ün uygulanmasına yasal bir engel yoktur⁹³.

B. AYRILIK VEYA BİRLİKTE YAŞAMANIN SONA ERMESİ HALLERİNDE

Ayrılık kararı boşanma davasını açmaya hakkı olan tarafın talebi üzerine hâkimin uygun görmesine bağlı olarak verilir. Ayrılık kararının verilmesi bir boşanma değildir, dolayısıyla buna bağlı olarak evlilik birliği sona ermez. Diğer bir ifadeyle evlilik birliği sona ermez. Şu halde mahkemece verilen ayrılık kararı konutun aile konutu niteliğini sona erdirmemektedir. Konutun üzerinde hak sahibi olmayan eş konutta kalması mahkeme kararıyla ortaya konsa bile durum öyledir. Konuttan ayrılmak zorunda kalan hak sahibi eşin konut üzerinde tasarruf yapılabilmesi için önemli ve inandırıcı bir sebebi ortaya koyması ve konutta oturan fakat hak sahibi olmayan eşten rıza alması gerekecektir⁹⁴.

C. BOŞANMA HALİNDE

Türk aile yapısının sosyal ekonomik ve eğitim durumu incelendiğinde, aile içinde kadınların ekonomik açıdan kocalarına bağımlı oldukları, hiçbir maddî güvencelerinin bulunmadığı, bu sebeple evlilik birliği herhangi bir şekilde sona erdiğinde ekonomik değerlerini kaybetme tehlikesi içinde buldukları görülmektedir. Kadınlarımızın bu durumda olmasının sebebi; Türk kadınının çalışma ve ekonomik yaşamda hak ettiği yeri alamamasıdır. Ayrıca, Türk Medeni Kanun'un kabulüne kadar mal ayrılığı rejiminin kanunî mal rejimi olarak kabul edilmiş olması da bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Kocanın kötü niyetli davranışları sonucunda, ekonomik açıdan güçsüz olan eş ve çocuklar sokağa atılma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır.⁹⁵ Bunun için paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde, evlilik birliğinin iptal veya boşanmayla sona ermesi halinde de, aile konutunun eşlerden birine tahsisine ilişkin hükümler yer almaktadır.

TMK m. 254/1'e göre "Evliliğin iptal veya boşanma kararıyla sona erdirilmesi halinde, ailenin ortak kullanımına özgülenmiş eşler arasında eşit olarak paylaşma konusu olan konutta kalmaya ve ev eşyasını kullanmaya hangisinin devam edeceği konusunda eşler anlaşabilirler. Konutta kalma hakkını elde eden eş bu hakkın tapu kütüğüne şerh edilmesini isteyebilir."⁹⁶

TMK m. 254/2'ye göre, eşlerin anlaşamamaları halinde, hakkaniyet gerektiriyorsa hâkim, aile konutunda kalma ve ev eşyasını kullanma hakkının hangi eşe tanınacağına karar

---

⁹³ Hacısalıhoğlu, Abdurrahman, "Türk Medeni Kanunu'nda Aile Konutu ve Şerhi" İÜSBE Yüksek Lisans Tezi İstanbul, 2010; Çabri, s. 401-415.

⁹⁴ Burada şöyle demeliyiz ki; ayrılık kararı ve birlikte yaşamaya ara verilmesi durumunda TMK m.194 hükmünün uygulanacağını kabulüyle konutun aile konutu niteliğini taşıyacağı kabulü ile mümkündür; Acar, s.23.

⁹⁵ Şıpka, Mal Rejimleri, s. 353-364; Şıpka, Aile Konutu, s. 11 vd.

⁹⁶ Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 89-90; TMK m. 254/1 hükmü evliliğin iptal veya boşanma ile sona ermesine rağmen mülkiyet hakkı sahibi olmayan eşe aile konutunda kalmaya ve ev eşyasını kullanmaya devam etme hakkı tanımaktadır.

verebilir. Hâkim, bu konuda karar verirken, olayın özelliklerini, eşlerin ekonomik ve sosyal durumlarını ve varsa çocukların menfaatlerini göz önünde bulundurur. Hâkim, bu kararında, kalma ve kullanma süresini de belirleyerek şerh için tapu memurluğuna bildirir.

TMK m. 254/3'e göre hâkim aksine karar vermedikçe konutta kalma ve ev eşyasını kullanmaya devam etme hakkı, belirlenen sürenin sonunda kendiliğinden sona erer. Ancak, süre sona ermeden de bu haktan faydalanan eşin durumunda bir değişiklik olması halinde, örneğin yeni bir evlilik yapması veya çok uzun bir süre için yurt dışına gidecek olması halinde, mülkiyet hakkı kendisine ait olan eş hâkimden kararın yeniden gözden geçirilmesini isteyebilir.

TMK m. 254/4'e göre, eşler konutta kira sözleşmesi ile oturuyorlarsa hâkim, gerektiğinde konutta kiracı sıfatını taşımayan eşin kalmasına karar verebilir. Bu durumda hâkim, kirala-yanın sözleşmeden doğan haklarını güvence altına almak için gerekli düzenlemelerin yapılma-sına iptal veya boşanma kararıyla birlikte re'sen karar verir⁹⁷.

IV. MİRAS PAYLAŞIMINDA AİLE KONUTUNUN SAĞ KALAN EŞE ÖZGÜLENMESİ

Evlilik birliğiyle eşler arasında kişisel ilişkiler kadar malvarlıksal ilişkilerin de bir o kadar önemli olduğu ve bu malvarlığı değerleri arasında aile konutunun çok daha önemli bir yere sahip olduğu düşüncesiyle, kanun koyucu aile konutunun mal rejimlerine ilişkin hükümler arasında özel olarak düzenleme gereği duymuştur. Ancak mal rejimlerindeki mevcut düzenlemelerle, aile konutunun bu kapsamda sağ kalan eşin korunması noktasında zafiyetler yaşayabileceği gerçeği karşısında, aile konutunun miras hukuku kuralları içerisinde de özel olarak düzenleme altına alınması gerekmiştir. Bu nedenle, aile konutunun sağ kalan eşe özgülenmesi hususu, TMK 652. Maddede mirasın paylaşılmasına özgü olarak hüküm altına alınmıştır.

Bireylerin hayatında bu denli önemli bir yer teşkil eden aile konutu, özellikle konutun mülkiyeti kendisinde olmayıp ekonomik yönden de güvenceli durumda olmayan eş açısından da oldukça önemlidir. Diğer eşin ölümü sonrasında, sağ kalan eşin yeni bir muhite yerleşmek ve yeni bir çevre edinmek, ölen eşiyile birçok anılarını paylaştığı evi terk etmek durumunda kalmak suretiyle, o ana kadar mevcut olan müşterek hayat tarzının önemli ölçüde değişmesinin sakıncalarından sağ kalan eşin korunmasının gerekliliğini nazara alan kanun koyucu; Türk Medeni Kanunu'nun 240, 255, 279. Maddelerinde, sağ kalan eşin mal rejiminin tasfiyesi sonucunda aile konutu üzerinde mülkiyet, intifa veya oturma hakkı talep edebilmesi, 652. Maddesinde ise sağ kalan eşin yine aile konutu üzerinde mirasçılık sıfatına bağlı bir yasal, aynı talep hakkı bulunduğu hususlarını düzenlemiştir.⁹⁸

A. GENEL OLARAK

1984 tarihli Türk Medeni Kanunu Öntasarısının 200. Ve 221. Maddelerinde, edinilmiş mallara katılma ve mal ortaklığı rejimleri açısından aile konutunun özgülenmesi yönünde bir

---

⁹⁷ Doğan, Aile Konutu, s. 651-696; TMK m. 254/4 hükmü ile hâkime iptal veya boşanma kararıyla birlikte, kirala-yanın sözleşmeden doğan haklarını re'sen güvence altına alabilme yetkisi tanınmıştır. Hâkimin, ortaya çıkan durumu kirala-yana bildirmesi, konutta kalmasına karar verilen eşe kira bedelini ödemesini ve gerekiyorsa teminat vermesini emretmesi gerekmektedir.

hükme yer verilmişken, mirasın paylaşımı aşamasına ilişkin bir düzenlemenin öngörülmemiş olması eleştirilere neden olmuş⁹⁹, böyle bir hükme olan ihtiyacın vurgulanması üzerine, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda yer alan 652. Madde, İsviçre Medeni Kanunu'na 1984 yılında eklenen 612a maddesinden esinlenilerek kaleme alınmıştır.¹⁰⁰

Aile konutu üzerinde sağ kalan eşe tanınan talep haklarının, mal rejimlerinin tasfiyesi hükümlerinin yanı sıra mirasın paylaşılması hükümleri içerisinde düzenlenmiş olması sebepsiz değildir. Sağ kalan eşin aile konutunun özgülenmesi talebi, mal rejimlerinin türlerine göre değişik şekillerde hükme bağlanmıştır. Türk Medeni Kanunu'nda yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminde ve seçimlik mal rejimleri olan paylaşmalı mal ayrılığı ve mal ortaklığı rejimlerinde, benzer aynı hakları içeren, talep edilebilecek hakların sırası ve kısmen de koşulları açısından farklılıklar arz eden düzenlemelere yer verilmiştir. Ancak sağ kalan eşe tanınan bu hakkın yasal koşulları her zaman oluşmayabilir.¹⁰¹ Örneğin; kısa süren bir evlilikte geçerli olan edinilmiş mallara katılma rejiminde, ölüm gerçekleştirildiğinde sağ kalan eşin katılma alacağı doğmayabilir.

Aile konutunun mal ayrılığı rejiminin yürürlükte olduğu zaman aralığında edinilmiş olması halinde, aile konutunun sağ kalan eşe özgülenmesi konusunu yeni yasal mal rejim olan edinilmiş mallara katılma rejimine ilişkin olarak düzenleyen TMK m. 240 hükmünden istifade imkânı bulunmayacaktır. Bunun yanı sıra, bir kısım evliliklerde eşlerin mal rejimi sözleşmesiyle seçimlik mal rejimi olan mal ayrılığı rejimini seçmeleri de imkân dâhilindedir. Bu durumlarda, mal ayrılığı rejiminde aile konutunun sağ kalan eşe özgülenmesi düzenlenmesini içeren bir hüküm bulunmadığından sağ kalan eşin mal rejimine ilişkin hükümler çerçevesinde aile konutunun kendisine özgülenmesine ilişkin bir talebi söz konusu olmayacaktır¹⁰².

Rejimin tasfiyesine ilişkin hükümler arasında sağ kalan eşin aile konutunda talep haklarını düzenleyen özel hükümler olmasına rağmen, edinilmiş mallara katılma rejimi, paylaşmalı mal ayrılığı ve mal ortaklığı rejimlerinde de, sağ kalan eşin bu talep haklarından istifade etmesinin koşulları oluşmayabilir. Çünkü sağ kalan eş edinilmiş mallara katılma rejiminde katılma alacağına, paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde miras ve paylaşmadan doğan hakkına ve mal ortaklığı rejiminde ortaklık payına mahsuben aile konutu üzerinde talep haklarını kullanabilmektedir.

---

⁹⁸ Nebioğlu Öner, *Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi*, Ankara, 2014, s.3.

⁹⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Necip, *Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısında Kanuni Mirasçılar, Mahfuz Hisseli Mirasçılar ve Mahfuz Hisseli Mirasçıların Korunması*, Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısının İncelenip Değerlendirilmesi, VIII. Sempozyum 22-23 Kasım 1985, İstanbul 1988, s.63-70.; Erman, Hasan, *Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısında Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı ve Değerlendirilmesi*, Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısının İncelenip Değerlendirilmesi, VIII. Sempozyum 22-23 Kasım 1985, İstanbul 1988, s. 71-98.

¹⁰⁰ Em/Sözen/Kaçak/Yılmaz, s.801; Gençcan, U. Ömer; 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, Bilimsel Açıklama, İçtihatlar – İlgili Mevzuat, 3. Cilt, (Madde 531-1030), Ankara 2007, s.3814.

¹⁰¹ Nebioğlu Öner, *Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi*, s.192.

¹⁰² Kılıçoğlu, *Aile Konutu*, s. 540 vd.; Oktay Özdemir, Saibe, *Mal Ayrılığı Rejiminde Eşlerin Mali Yükümlülükleri ve Evlilik Sona Erdikten Sonra Diğer Eşin Malvarlığında Bulunan Katkıların İadesi*, Prof. Dr. Ergon A. Çetingil ve Rayegan Kender'e 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, 2007, s.980 vd.; Başpınar, Önerilerimiz, s.90.

Rejimin tasfiyesi sonucu böyle bir tasfiye payına sahip olmayan eşin, ilgili maddelerde yer alan talep haklarını kullanması yine mümkün olmayacaktır¹⁰³.

TMK m.652 hükmü eşler arasındaki yasal mal rejimi ne olursa olsun mirasçılık sıfatına dayanan bir hak temin etmektedir. Buna göre, eşler arasında mal ayrılığı rejimi varsa, sağ kalan eş bu rejimin tasfiyesi nedeniyle yasal bir alım hakkına sahip olamayacaktır. Zira mal ayrılığı rejiminde ölüm nedeniyle tasfiye de sağ kalan eşe bir yasal alım hakkı tanınmamıştır. Ancak sağ kalan eş mirasçı olduğundan TMK m.652 hükmünden yararlanabilecektir. TMK'nun 652. maddesi, sağ kalan eşe mirasçı olması koşuluyla aile konutunda benzer talep haklarını kullanma imkânı sağlamaktadır. TMK 652. madde, eşler arasındaki mal rejimi ne olursa olsun veya mal rejiminin tasfiyesi sonucunda sağ kalan eşin bir tasfiye payı olup olmadığına bakılmaksızın, mirasçılık sıfatına bağlı olarak uygulama alanı bulan bir düzenlemedir. Ancak, sağ kalan eşin aile konutunun özgülenmesini hem mal rejimleri hem de miras hükümleri kapsamında talep imkânına sahip olduğu durumlarda, her iki hakkın birlikte kullanılması mümkün olmayıp birine ilişkin hakkın kullanılmasıyla diğeri doğal olarak sona erecektir¹⁰⁴.

TMK 652. madde hükmüyle, tereke üzerinde diğer mirasçılar ile birlikte elbirliği halinde sağ kalan eşe, aile konutunun özgülenmesi imkânı tanınmıştır. Bu maddenin uygulanması her şeyden önce sağ kalan eşin yasal mirasçı olması koşuluna bağlanmıştır. Ancak diğer eşin sağ kalan eş dışında mirasçının bulunmaması, yani sağ kalan eşin tek mirasçı olması halinde, bu söz konusu hüküm uygulanmaz¹⁰⁵.

TMK 646/I hükmünde yasal mirasçıların, gerek kendi aralarında, gerek atanmış mirasçılarla birlikte mirası aynı kurallara göre paylaşacakları, 649/I hükmünde ise, kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça mirasçıların, paylaşmada terekenin bütün malları üzerinde eşit hakka sahip olacakları belirtilmiştir. Sağ kalan eşin aile konutunun kendisine özgülenmesine dair talep hakları, ona diğer mirasçılara nazaran ayrıcalıklı bir konum bahşetmekte ve belirtilen maddelerde ifadesini bulan, mirasçıların eşitliği ve taksim serbestisi ilkelerine istisna teşkil etmektedir.¹⁰⁶

---

¹⁰³ Kılıçoğlu, Aile Konutu, s.540 vd, Kılıçoğlu, Yenilikler, s.92; Kılıçoğlu, Diğer Eşin Rızası, s.53.

¹⁰⁴ Dural/Öz; s.486; Kılıçoğlu, Aile Konutu, s.540 vd.; Kılıçoğlu, Yenilikler, s.92; Kılıçoğlu, Diğer Eşin Rızası, s.53; Dural/Öz, s.487; Demir, Pınar Özlem; Evli Kadınların Hukuki Durumu, s.65; Doğan, Aile Konutu ve Ev Eşyası, s.685; Şıpka, Aile Konutu, s.104; Özüğür, Mal Rejimleri, s.136; Başpınar, Önerilerimiz, s.94; Serozan/Engin; s.452- 453; Nebioğlu Öner, s.194; Kılıçoğlu, M. Ahmet; Miras Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2013,s.361.

¹⁰⁵ Kılıçoğlu, Yenilikler, s.93; Kılıçoğlu, Diğer Eşin Rızası, s.54; Uçar, Aile Konutu Müessesesi, s.18; ancak sağ kalan eş, diğer eşin ölümü halinde tereke malları arasında bulunan aile konutu üzerinde kendisine miras hakkına mahsuben mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir. Haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya miras bırakanın diğer yasal mirasçılardan birinin istemi üzerine, mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınmasına karar verilebilir, maddenin son fıkrasında öngörülen istisna hükmü nedeniyle, miras bırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek ve sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde sağ kalan eş bu hakları kullanamaz.

¹⁰⁶ Serozan/Engin; s.452; Şenocak, Miras Hukukunda Özgüleme, s.102 vd.; Uçar, Aile Konutu Müessesesi, s.18.

Mal rejimlerinin ölüm nedeniyle son bulmasında konut ve ev eşyasında sağ kalan eşe konut ve ev eşyasında yasal alım hakkı tanınmasının amaç ve gerekçeleri mal rejimi ne olursa olsun ölüm halinde de aynen geçerlidir. Yasa koyucu, yasal rejim olan katılma rejimiyle, seçimlik rejimlerden mal ortaklığı rejiminde bu hakkı bu rejimlerin ölüm nedeniyle tasfiyesinde sağ kalan eşin tasfiye nedeniyle doğan katılma alacağı ya da pay hakkına mahsuben tanımıştır. Rejimin tasfiyesi nedeniyle sağ kalan eşin katılma alacağı ya da pay hakkı olamaz.

Aile konutu üzerinde hak sahibi eşin, bu konut ile ilgili ölüme bağlı tasarrufta bulunup bulunamayacağı tartışmalıdır. Tartışma bu tasarrufun sağ kalan eşin TMK m. 240'dan kaynaklanan hakkını engelleyip engellemediği ve TMK m. 557/3 kapsamında hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptal edilip edinmeyeceği noktasında ortaya çıkmaktadır. TMK m. 194 evlilik birliğinin devamında aile konutunu korumaya yönelik bir hükümdür ve ölüme bağlı tasarrufu engellediği söylenemez. Eşlerin yapacakları ölüme bağlı tasarruflar açısından TMK m. 240 da herhangi bir sınırlama getirmemektedir. Öyleyse aile konutu ile ilgili olarak yapılan ölüme bağlı tasarruflar TMK m. 557/3'e dayanılarak iptal edilmez.

TMK 652. Maddeyle sağ kalan eşe aile konutu üzerinde miras payına mahsuben aynı hak tanınmasındaki ama bu konuda mal rejimlerinin tasfiyesi hükümleri arasında yer verilen maddelerin düzenleme amaçlarıyla aynı doğrultudadır. Aile konutu eşlerin en temel ihtiyaçlarından olup, yaşam standartlarını belirleyen en önemli etkenlerden birisidir. Bu nedenle eşlerden birisinin ölümü sonrasında, sağ kalan eşin yaşam standardının muhafaza edilebilmesi, eşinin ölümü sonucu yaşadığı üzüntünün yanı sıra, eşiyile uzun yıllar birlikte yaşadığı, acı tatlı günlerini paylaştığı ve anılarla dolu aile konutunu kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmasının engellenebilmesi, evlilik birliği içerisindeki sosyal ve ekonomik durumunun eşinin ölümü sonrasında da devam etmesinin mümkün kılınması ve bu suretle evlilik birliği içindeki dayanışma ve yardımlaşma düşüncesinin evlilik sonrasına da taşınabilmesi amacıyla, aile konutunun mirasın paylaşılması aşamasında da özel olarak düzenlenmesi yoluna gidilmiştir. Bu amaç TMK m.240'da olduğu gibi madde metninde açıkça belirtilmemekle beraber, maddenin ele aldığı konu ve düzenleme biçiminden çıkarılabilmektedir. Ayrıca bu husus madde gerekçesinde " bu madde sağ kalan eşin korunması amacı güdülmektedir." ifadesiyle açıkça ortaya konulmuştur.

B. AİLE KONUTUNUN SAĞ KALAN EŞE ÖZGÜLENMESİNİN ŞARTLARI

1. GENEL OLARAK

Günümüzde çekirdek aile tipi yaygınlaşmaya başlamış, bunun sonucu olarak da eşlerin aile içindeki önemi artmıştır. Bu da kanun koyucuyu, aile hukuku ve miras hukuku alanlarında, özellikle evliliğin ölümle sona erdiği hallerde sağ kalan eşi daha fazla himaye edecek düzenlemeler yapmaya sevk etmiştir¹⁰⁷.

---

¹⁰⁷ Doğan, Aile Konutu ve Ev Eşyası, s.652 vd.; Bu düzenlemelerle sağ kalan eşin, ekonomik bakımdan güvence altına alınması, eşinin ölümünden sonra da eski ekonomik durumunun ve yaşam tarzının muhafazası amaçlanmıştır.

Eşlerden birinin ölümü halinde tereke malları arasında ev eşyası veya eşlerin birlikte yaşadıkları konut varsa; sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras hissesine mahsuben mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir. Haklı sebeplerin varlığı halinde; sağ kalan eşin veya miras bırakanın diğer yasal mirasçılardan birinin istemi üzerine, mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınmasına karar verilebilir. Miras bırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin ayrı meslek ve sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde, sağ kalan eş bu hakları kullanamaz. Tarımsal taşınmazlara ilişkin miras hukuku hükümleri saklıdır. Edinilmiş mallara katılma rejimiyle ilgili mal rejiminde sağ kalan eşe konut ve ev eşyalarında mülkiyet hakkı ya da haklı sebeplerin varlığı halinde istem üzerine intifa veya oturma hakkı tanınması bunu doğrulamaktadır¹⁰⁸.

TMK m.240'a göre " Sağ kalan eş, eski yaşantısını devam ettirebilmesi için, ölen eşine ait olup birlikte yaşadıkları konut üzerinde kendisine katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyebilir; mal rejimi sözleşmesiyle kabul edilen başka düzenlemeler saklıdır, sağ kalan eş, aynı koşullar altında ev eşyası üzerinde kendisine mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir, Haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya ölen eşin yasal mirasçılarının istemiyle intifa veya oturma hakkı yerine, konut üzerinde mülkiyet hakkı tanınabilir. Sağ kalan eş, miras bırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek veya sanatın icra etmesi için gerekli olan bölümlerde bu hakları kullanamaz. Tarımsal taşınmazlara ilişkin miras hukuku hükümleri saklıdır¹⁰⁹.

Ölüm durumunda; tasfiyenin talep edilmesi durumunda, öncelikle mal rejimini tasfiyesine gidilecek daha sonra da mirasın bölüşülmesi yoluna gidilebilecektir. Böylece edinilmiş mallara katılma rejiminin ölümle sona ermesi halinde, eşin miras hakkı da doğacağından, "öncelikle, katılma alacağı" hesabı yapılacaktır; "daha sonra da miras hakkı" belirlenecektir. Çünkü katılma alacağı borcundan, ölen eşin mirasçıları da sorumlu olacak ve katılma alacağı, tereke mevcudundan karşılanmadığı takdirde, katılma alacaklısı eş, diğer mirasçılara müracaat edebilecektir. Yasal mal rejimi (edinilmiş mallara katılma rejimi) ve bütün diğer seçimlik mal rejimleri, ölüm ile sona ermişse, aile konutu ve ev eşyasının sağ kalan eşe özgülenmesi, TMK m.652'deki koşulların gerçekleşmesi halinde mümkün olabilecektir. Bu genel hüküm, tüm mal rejimleri için ölüm durumunda, aile konutu ve ev eşyası için bir özgüleme imkânı getirmektedir¹¹⁰.

---

¹⁰⁸ Özüğür, Ali İhsan; Mal Rejimleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s.178; Ancak sağ kalan eşin talebinin kabul görmesi açısından ve haktan yararlanabilmesi; mirası red, feragat, yoksunluk ve mirasçılıktan çıkartılma gibi bir durum içinde bulunmaması aranır.

¹⁰⁹ Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan/Gümüş, Mustafa Alper; Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2015,s.236; ön şartı eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin mevcut olması ve bu rejimin -aksi mal rejimi sözleşmesi ile kararlaştırılmamışsa- eşlerden birinin ölümü ile sona ermesidir.

¹¹⁰ Özdamar, Demet; Yasal Mal Rejimleri ve Tasfiyesi, Seçkin Yayıncılık,, Ankara 2015,s.101; Özüğür, s.78.

2. ŞARTLARI

i. Sağ Kalan Eş Miras Hakkına Sahip Olmalı

Sağ kalan eşin TMK 652. Madde kapsamında talepte bulunmasının bir diğer koşulu, sağ kalan miras hakkına sahip olmasıdır. Buna göre, madde sağ kalan mirasçılık sıfatına dayanan bir hak tanımaktadır. Bu açıkça madde metninden de anlaşılabilir. Sağ kalan eşin yasal mirasçı ve saklı pay sahibi olarak miras payı bulunmaktadır. Bu hak ölen eşin tüm malvarlığı üzerinde yani terekedeki tüm mal ve hakları kapsamakta olup, ayrıca herkese karşı ileri sürülebilir mutlak bir hak niteliğindedir. Sağ kalan eşin yasal mirasçı ve saklı pay sahibi olarak miras payı bulunmaktadır. Bu hak ölen eşin tüm malvarlığı üzerinde yani terekedeki tüm mal ve hakları kapsamaktadır ve bu herkese karşı ileri sürülebilir mutlak bir hak niteliğindedir.

Sağ kalan eşin TMK 652. Madde kapsamında talepte bulunabilmesi için, salt mirasçı sıfatına sahip olması yeterli değildir. Bunun yanı sıra bu miras payının parayla ifade edilebilir bir karşılığı bulunmalı, yani tereke borca batık olmamalıdır¹¹¹.

Sağ kalan eş, aile konutuna ilişkin talep haklarını miras payına mahsuben kullanabilecektir. Sözü edilen bu mahsup, talep edilen mülkiyet, intifa veya oturma hakkının sürüm değeri üzerinden yapılır. Sürüm değeri, subjektif etkilerden uzak olarak belirlenen, aynı tür, miktar ve nitelikte bir malın, belirli bir anda serbest piyasa da arz ettiği ortalama satım değeridir. Bu değer "piyasa değeri" olarak da adlandırılmaktadır. Değerin belirlenmesinde dikkate alınacak tarih ise, TMK'nın 657/I. Fıkrasında yer alan, taşınmazların paylaşmanın yapıldığı zamandaki gerçek değerleri esas alınarak mirasçılara özgüleneceği hükmü uyarınca, paylaşmanın yapıldığı tarih olacaktır¹¹².

TMK m.240/I'in açık lafzından da anlaşılacağı üzere hayatta olan eşin söz konusu talepte bulunabilmesi için öncelikle ölen eşin mirasçılarının yönelik bir katılma alacağına sahip olması gereklidir. Salt değer artış payı talebine ilişkin TMK m.240 uygulama bulmaz.¹¹³ Sağ kalan eşin, TMK m. 240'da düzenlenen haklardan yararlanabilmesi için diğer eşin ölüm tarihinde, eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejimi geçerli olmalıdır. Zira maddenin kanundaki düzenleme yerinden edinilmiş mallara katılma rejiminde geçerli bir düzenleme olduğu açıktır.

Edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinde her eş diğerine ait artık değerinin yarısı üzerinde katılma alacağı diye adlandırılan bir hak sahibi olur (TMK m. 236/1). Sağ kalan eş, edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinde, katılma alacağına mahsup edilmek suretiyle aile konutu ve ev eşyası üzerinde aynı hak talep edebilir. Ancak m. 240'da belirtilen mahsubun gerçekleşebilmesi için önce sağ kalan eşin katılma alacaklısı olması gerekir¹¹⁴.

---

¹¹¹ Şenocak, Miras Hukukunda Özgüleme, s.116 vd.

¹¹²Hausheer/Reusser/Geise, Das Güterrecht der Ehegatten Art. 219, Nr.62. Nebioğlu Öner, s.212 naklen alıntı yapılmıştır.

¹¹³ Dural/Öğüz /Gümüş, Türk Özel Hukuku, s.237; Uluç, Yusuf; Mal Rejimleri Ve Tasfiyesi, Ankara 2014,s.952 vd.

¹¹⁴ Sarı, s. 286

TMK m. 240'da katılma alacağından bahsedilmekte ancak m. 227/1'de tanımlanan değer artış payına yer verilmemektedir. Diğer eşe ait aile konutunun edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuş eşin mal rejiminin tasfiyesi sırasında TMK m. 227/1 gereği bu konut üzerinde değer artış payına sahip olacağı açıktır. TMK m. 239/1'e göre değer artış payının aynı¹¹⁵ olarak da ödenebileceği kabul edilmiş iken m. 240'da katılma alacağına mahsuben tanınan hakların, aile konutu üzerindeki değer artış payına sahip olan eş için de kabul edilmesi uygun olacaktır¹¹⁶ Ancak burada dikkat edilmesi gereken m. 239/1'de öngörülen aynı olarak ödeyebilme imkânı borçlu eşe tanınmış bir ödeme olanağıdır. Alacaklı eş m. 239/1'e dayanarak aynı ödemede bulunulmasını talep edemez. Oysa ki m. 240/1'e göre talep edilebilecek hak alacaklı eşe tanınmıştır.

Kanunun düzenlenişine bakıldığında m. 240/1'de sadece katılma alacağından bahsedilerek değer artış payı için bu hakkın öngörülmemiş olduğu açıktır. Değer artış payında da alacaklı eş m. 240'da yazılı hakların tanınması gerekliliğini kabul etsek de kanunun açık düzenlemesinde yer almadığından uygulama alanı bulamayacaktır. Açık düzenleme karşısında değer artış payı karşılığında intifa veya oturma hakkı talep edilemeyecek ancak ölen eşin mirasçıları değer artış payı yerine m. 239/1 gereği aynı ödemede bulunarak aile konutunu sağ kalan eşe devredebileceklerdir¹¹⁷.

ii. Özgüleme İçin Eş Talepte Bulunmalı

Hayatta kalan eşin aile konutu ve ev eşyası bakımından, eşinin ölümünden sonra oluşan miras şirketine yönelik bir talepte bulunması gerekir. Eşin ancak "eski yaşantısını devam ettirebilmesi için" TMK m.240'a dayalı olarak "birlikte yaşanan konut" ve ev eşyaları üzerinde talepte bulunması mümkündür¹¹⁸.

Aile konutu üzerinde aynı hak talep edilebilmesi sağ kalan eşin arzusuna bağlıdır. Mirasçılar, sağ kalan eşi bu hakkı kullanması için zorlayamazlar. Sağ kalan eş, lehine aynı hak kurulmasını talep etmemiş olsa da TMK m. 239/1'den aldıkları yetki ile katılma alacağı borçlusunu mirasçılar, katılma alacağını nakden ödeyebilecekleri gibi aile konutu üzerinde sağ kalan eşe mülkiyet hakkı tanımak suretiyle, aynen de ödeyebilirler. Ancak burada mirasçılara tanınan hak katılma alacağını nakdi olarak ödeyebilme imkânıdır. Yoksa sağ kalan eşin katılma alacağı-

---

¹¹⁵ Katılma alacağı ve değer artış payının kanun tasarısında sadece para olarak ödenmesi öngörülmüş iken, tasarının T.B.M.M. Adalet Komisyonunda görüşülmesi sırasında ödemenin ayın olarak da yapılabileceği kabul edilmiştir. Değişiklik ile borçlu eşin nakit olarak ödeme gücüğü içerisine girebileceği düşünülerek, alacaklı eşe veya mirasçısına mevcut bir malı devretmek veya mal üzerinde pay tanımak suretiyle borçlu eş borcunu ödeme imkânı getirilmiştir. Bkz. Akıntürk; s. 164

¹¹⁶ Öztan, Aile Hukuku, s. 303; Yazar, TMK 240. maddesinde sadece katılma alacağından bahsedilmesinin hatalı olduğunu, zira TMK 239. maddesinde katılma alacağı ve değer artış payının ayın olarak ödenebileceğinin belirtildiğini, bu sebeple 240. maddede de değer artış payına yer verilmesi gerektiğini söylemektedir

¹¹⁷ Hacısalıhoğlu, Abdurrahman; Türk Medeni Kanunu'nda Aile Konutu ve Şerhi, İÜSBED, Yüksek Lisans Tezi İstanbul, 2010.

¹¹⁸ Dural /Öğüz /Gümüş, Türk Özel Hukuku, s.237;Yağcıoğlu, s.120 vd.

na karşılık, sağ kalan eşi aile konutu üzerinde intifa veya oturma hakkı kurulması yönünde zorlayamazlar¹¹⁹.

iii. Evlilik Ölüm Nedeniyle Sona Ermeli

Ölüm, TMK 28. madde uyarınca kişiliği sona erdiren bir hukuki olay olup, ölümle birlikte kişiye sıkı sıkıya bağlı olan haklar istisna olmak üzere, ölene ait haklar mirasçılara geçmektedir. Bu husus, ölümün en önemli hukuki sonucudur.¹²⁰ TMK m.652 hükmü, mirasın paylaşılmasına ilişkin bir hüküm olması sebebiyle bu hükmün uygulama alanı bulabilmesi için, evliliğin eşlerden birinin ölümü ile sona ermiş olması gerekmektedir. Bu koşul, TMK m.652'nin uygulanabilmesi için aranan ilk koşul olup, böylece sağ kalan eş mirasçı sıfatıyla aile konutu üzerinde talepte bulunabilme hakkına sahip olmaktadır.¹²¹

Evliliğin ölüm dışındaki nedenlerle son bulması halinde madde uygulama alanı bulamaz. Kanunda sadece evliliğin eşlerden birinin ölümü ile sona ermesine değinilmekle beraber, ölümün yanı sıra, ölüme benzer sonuçlar doğuran, ölüm karinesinin işlediği veya gaiplik kararı verildiği durumlarda da, TMK m.652 hükmünün uygulama koşullarının oluştuğu kabul edilmiştir.¹²²

Bir kimse, ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolursa, cesedi bulunamamış olsa bile TMK m. 31 gereğince gerçekten ölmüş sayılacak yine TMK m.32 uyarınca ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun süre haber alınamayan bir kimse- nin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilecektir. Bu bağlamda madde 652 hükmünün uygulanması söz konusu olacaktır.

Gaiplik kararının verilmesiyle beraber, gaibin ölümü ispatlanmamışçasına hukuki sonuçlar doğacak ve gaibin terekesi mirasçılara intikal edecektir. Ancak TMK m. 584 ve 585 uyarınca, hakkında gaiplik kararı verilmiş bir kimsenin mirasçıları veya mirasında hak sahibi olan kimseler, tereke malları kendilerine teslim edilmeden önce, bu alları ileride ortaya çıkabilecek üstün hak sahiplerine veya gaibin kendisine gere vereceklerine ilişkin güvence göstermek orunda olacaklar ve bu güvence, ölüm tehlikesi içinde kaybolma durumunda 5 yıl, uzun zamandan beri haber almamam durumunda 15 yıl ve her halde en çok gaibin 100 yaşına varmasına kadar geçecek süre için gösterilebilecektir. Bu 5 yıllık süre, tereke mallarının tesliminden; onbeş yıl ise, son haber tarihinden başlayarak hesaplanacaktır. Fakat gaibin ortaya çıkması veya

---

¹¹⁹ Hacısalihioğlu, Abdurrahman; Türk Medeni Kanunu'nda Aile Konutu ve Şerhi, İÜSBED Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010; Sarı, s. 287; Doğan, Aile Konutu, s. 651-696.

¹²⁰ Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan, Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku, C. II, İstanbul 2004, s.21 vd.

¹²¹ Kılıçoğlu, Yenilikler, s.93; Kılıçoğlu, Diğer Eşin Rızası, s.54; Kılıçoğlu, Aile Konutu, s.541; Doğan, Aile Konutu ve Ev Eşyası, s.688; sağ kalan eş TMK m. 652/1'e dayanan bir talepte bulunmadıkça hâkim, aile konutu veya ev eşyasının sağ kalan eşe tahsisine karar veremez; Doğan, Aile Konutu, s. 651-696; Ölen kocadan kalan evin aile konutu olması nedeniyle sağ eşe tahsis edilmesine yönelik istemlerde görevli mahkemenin TMK m. 658 gereği Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğu yönünde Y. 2 HD., 30.10.2006, 6814/ 14469 sayılı karar için bkz. İstanbul Barosu Dergisi, C. 81, S. 2007/1, Ocak-Şubat, s. 205

¹²² Kılıçoğlu, Yenilikler, s.93; Kılıçoğlu, Diğer Eşin Rızası, s.54; Doğan, Aile Konutu ve Ev Eşyası, s.688; Kapusuz, s.95; Nebioğlu Öner, s.198.

üstün hak sahibi olduklarını ileri sürenlerin bu sıfatlarını ispat etmeleri durumunda, tereke mallarını teslim almış olanlar, aldıkları malları zilyetlik kuralları uyarınca geri vermekle yükümlü olur.¹²³

Sağ kalan eşin TMK m.652 ile tanınan imkânlardan istifade edebilmesi için diğer eşin ölüm anında devam eden resmi bir evlilik birliğinin bulunması gerekmektedir. Yani, diğer eşin ölümü tarihinde evlilik birliği başka bir nedenle son bulmuş durumdaysa, eşler birbirlerine mirasçı olamayacaklarından, bu hükmün uygulama alanı bulunması mümkün olmayacaktır.¹²⁴

Gaiplik¹²⁵ de, ölüm gibi sonuç doğuran bir hukukî olgudur (TMK m. 35). Gaiplik sebebiyle evliliğin sona ermesi¹²⁶ için TMK m. 131 gereğince evliliğin feshine karar verilmiş olması gerekir. Gaiplik, gaipten uzun süreden beri haber alınamaması sebebine dayanıyorsa son haber tarihinden, gaibin ölüm tehlikesi içinde kaybolmasına dayanıyorsa bu olayın vuku bulduğu tarihten itibaren eşlerin karşılıklı çalışması ve emek ürünü olan mal edinmesi fiilen söz konusu olmaz. Bu nedenle, evliliğin gaiplik sebebiyle feshinde, edinilmiş mallara katılma rejiminin, uzun süreden beri haber alınamaması nedenine dayanan gaiplikte son haber alma tarihinden, ölüm tehlikesi içinde kaybolmaya dayanan gaiplikte ise olayın vuku bulduğu tarihten itibaren sona ereceğinin kabul edilmesi gerekecektir¹²⁷.

iv. Tereke Malları Arasında Aile Konutu Bulunmalı

Sağ kalan eşin hak iddiasında bulunduğu aile konutu veya ev eşyasının murisin terekisinde bulunması gerekir. Tereke miras bırakana ait malvarlığı değerlerinden müteşekkil olup, diğer eşin ölüm tarihi itibarıyla aile konutunun terekede bulunması gerekmektedir. Hayatta kalan eşin hak talebinde bulunduğu konutun eşlerin birlikte yaşadıkları konut; ev eşyalarının o konutun içindeki ortak kullanımındaki ev eşyaları olması gereklidir¹²⁸. Aile konutunun ölen eşe ait olması aranır iken, bu aidiyetin ölen eşin ölüm tarihi itibarı ile geçerli olması gerekir. Aile konutunun ölen eşin edinilmiş veya kişisel malları arasında yer almasının da bir önemi yoktur¹²⁹.

Mirasın paylaşılmasında sağ kalan eşe diğer mirasçılara nazaran tanınan ayrıcalık, herhangi bir tereke malı için değil, eşlerin birlikte yaşadıkları konut için tanınmıştır¹³⁰. Ancak dokt-

---

¹²³ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.225 vd.; Dural/Öğüz,s.28 vd.; Antalya, s.33 vd.; Nebioğlu Öner, s.198-199.

¹²⁴ Kılıçoğlu, Aile Konutu, s.541

¹²⁵ Gaiplik hakkında geniş bilgi için bkz. Oğuzman, M. Kemal / Seliçi, Özer /Özdemir, Oktay; Kişiler Hukuku, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 8. Baskı, İstanbul 2005, s. 24-32, (Gerçek ve Tüzel Kişiler).

¹²⁶ Gaiplik nedeniyle evliliğin feshi davası için bkz Tutumlu, Mehmet Akif; Teorik ve Pratik Boşanma Yargılaması Hukuku, Cilt 2, 2. baskı, Ankara 2009, s. 827-834

¹²⁷ Kılıçoğlu, M. Ahmet; Yenilikler, s. 193; Doğan, Aile Konutu, s. 651-696.

¹²⁸ Dural /Öğüz /Gümüş, Türk Özel Hukuku, s.237; Kılıçoğlu, Yenilikler, s.93 vd.; Kılıçoğlu, Diğer Eşin Rızası, s.54 vd.; Doğan, Aile Konutu ve Ev Eşyası, s.659; Karlı, s.892 vd.

¹²⁹ Yağcıoğlu, s. 99; Uyar, Talih; Gerekçeli İçtihatlı Aile Hukuku, C. 3, Ankara 2003, s. 2843; 1984 tarihli Medeni Kanun tasarısında madde gerekçesinde aile konutu ve ev eşyasının ölen eşin kişisel veya edinilmiş malı olmasının önemli olmadığından bahsedilmiştir

¹³⁰ Schaufelberger/Lüscher, Art. 612a, Nr.6.; Nebioğlu Öner,s.200 (naklen alıntı yapılmıştır)

rinde, TMK m.652 hükmüyle korunan konutun TMK m.194 anlamında aile konutu mu yoksa TMK m.186 anlamında eşlerin konutu olarak adlandırılan konut mu olduğu hususu tartışmalıdır. Doktrinde bir görüş; TMK m.652’de yer alan eşlerin birlikte yaşadıkları konutu, TMK 194. maddede belirtilen aile konutu olarak ele almaktadır. Bu nedenle sağ kalan eşin talebini yöneltebileceği konut kuralı olarak tek bir konuttur¹³¹.

Kanunda aile konutu kavramına sayı olarak bir sınırlama getirilmiş olmamakla birlikte, işin mahiyetinden ve kanunun koruma amacından, aile konutunun tek bir konut olabileceği sonucu çıkmaktadır. Ancak bu kural mutlak olmayıp istisnalarının olabileceği de kabul edilmektedir. Eşlerin mesleki faaliyetleri, çocukların eğitimi veya sağlık durumları gibi nedenlerle, aile yaşamı yılın belirli dönemlerinde farklı konutlarda odaklanıyor olabilir¹³². Mesleki nedenler, eğitim durumu ve sağlık gibi nedenlerle, aile yaşamının birden fazla konutta yoğunlaşması ve buna paralel olarak istisnai olarak birden fazla aile konutunun söz konusu olabilmesi mümkünken, ikincil nitelikli konutların aile konutu olabilmesi mümkün değildir. Bu aşamada aile konutu ile eşlerin konutu kavramları arasındaki fark ortaya çıkar ki bunları daha önceden de belirtmiştik. Eşlerden birisinin veya her ikisinin birden fazla konutu olması halinde ise, istisnai durumlar dışında ancak eşlerin birlikte yaşadıkları ve aile yaşamının odak noktası haline getirdikleri konut, aile konutudur.

Bir diğer görüş ise; maddenin uygulama alanının sadece aile konutuyla sınırlı olmadığını, eşlerin birlikte oturdukları konutun, daha geniş yorumlanması gerektiğini ileri sürmektedir.¹³³ Bu görüşte olan bir kısım yazarlar, sağ kalan eşin miras hukuku hükümlerine göre özgüleme talebinde bulunabilmesi için, eşlerin herhangi bir zaman sürecinde söz konusu konutta yaşamış olmalarının ve sağ kalan eşin bu konutu gelecekte yaşamın merkezi haline getirmek istemesinin yeterli olduğunu, eşlerin birlikte yaşamaları gerekliliğinin de katı ölçülerle değerlendirilmemesi gerektiğini belirtmektedir.

Başka bir görüş ise, sağ kalan eşe bu imkânın tanınmış olmasındaki amaçtan yola çıkarak, kanun koyucunun gerek mal rejimlerinin tasfiyesinde gerekse mirasın paylaşılmasında sağ kalan eşe özgüleme talebinde bulunma imkânı verdiği bu maddelerde, TMK m.194 anlamında aile konutunu kast ettiğini, bu açıdan aile konutunun tekliği prensibinden hareketle, sağ kalan eşin sadece tek bir konuta ilişkin olarak TMK m.652 kapsamında talepte bulunabileceğini belirtmektedir. Bununla birlikte bazı durumlarda TMK m.652’nin uygulama alanının TMK m. 194 anlamında aile konutuyla sınırlandırılmamasının, maddenin koruma amacı dikkate alındığında haklı neticelere yol açmaz¹³⁴.

---

¹³¹ Nebioğlu Öner, s.200; Doğan, Aile Konutu ve Ev Eşyası, s. 690; Kapusuz, s.97; Y 2.H.D. , 02.02.2006, E. 2005/16473, 2006/799.

¹³² Nebioğlu Öner, s.202; Havutçu, Yerleşim Yeri, s.41; Öztan, Aile Hukuku, 2004, s.200; Kapusuz, s.17 vd; Hacısalihoğlu, s.20 vd.; Şıpka, Sempozyum, s.83 vd.; Giray, s.427.

¹³³ Dural/Öz, s.487.

¹³⁴ Ölen eşten kaynaklanan sebeplerle aile konutunun değiştirilmesi mecburiyeti olan durumlarda sağ kalan eşin diğer eşin ölümünden sonraki yaşamını eski aile konutunda sürdürmek istemesi halinde veya eşlerin düzenli yaşamlarını kışlık ve yazlık konutlarda geçirmiş olması durumlarında, yazlık konut ikincil konut niteliğinde olsa dahi, sağ kalan eşin daha küçük ve güvenli olan yazlık konutu tercih etmesinde

Nebioğlu Öner'e göre ¹³⁵ TMK m.652 hükmünde kastedilen konut, aile konutu olup, bu husus madde başlığında açıkça dile getirildiği gibi, maddeni düzenleme amacından da kast edilen aile konutu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Her ne kadar madde metninde " eşlerin birlikte yaşadıkları konut" ibaresi kullanılmış olsa da, bununla kastedilmek istenilen, eşlerin ölmeden önce yaşadıkları herhangi bir konut olmayıp, aile konutu vasfını haiz olan konuttur. Zira, TMK 652. Madde hükmünü eşlerin konutu olarak ifade edilen konutları da kapsamına alacak şekilde yorumlamak, maddenin düzenleme amacına uygun olmadığı gibi, ölen eşin diğer mirasçıları aleyhine aşırı bir sınırlandırmaya ve hakkaniyete uygun olmayan sonuçlara yol açabilecektir.

Aile konutunun ailenin yaşam merkezi olması yönündeki ifadeden, aile konutunun kural olarak tek bir konut olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Yani hayatın olağan akışına göre normal olan, her ailenin tek bir yaşam merkezinin olmasıdır.¹³⁶

Sağ kalan eşin aile konutu üzerinde aynî hak talep edebilmesi için aile konutunun mülkiyeti ölen eşe ait olması gerekir (TMK m. 240). Kanun metninde eşlerin "birlikte yaşadıkları konut" tan bahsedilmekte ise de, kanunun birlikte yaşanan konut ile aile konutunu kastettiği açıktır. Zira maddenin üst başlığında aile konutu yazmaktadır. Kanunun bu iki ifade ile farklı anlamlara gelecek iki konut tabirini kullandığı düşünülemez.

3. HAYATTA OLAN EŞİN TALEBİ VE TALEBİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Sağ kalan eşin talep hakkını kullanmasının hukuksal niteliği yasal alım hakkının (kanuni iştirah) kullanılması olup, niteliği itibariyle kurucu yenilik doğurucu bir haktır. Bu hakkın kullanılması, sağ kalan eş ile mirasçılar arasında, aile konutu ve ev eşyası üzerinde aynı hak ilişkisinin kurulmasına yol açar. Bu hakkın kullanılmasına rağmen, mirasçılar sağ kalan eş lehine bu aynı hakkın devri için gerekli işlemleri yerine getirmediği takdirde, sağ kalan eş, mahkemeye başvurmak suretiyle bunun ifasını talep edebilecektir. Öğretideki bir görüş, buradaki talebin, konusunun taraflar arasındaki akdi irade uyuşmasına bağlı olarak somutlaştığı bir – devredilmez, rehnedilemez ve mirasçılara intikal edemez- bir borçlandırıcı talep olarak değerlendirilir. Türk hukukundaki diğer bir görüş ise hak sahibi eşin talep hakkını bir yenilik doğuran hak olarak nitelendirmektedir.¹³⁷

---

haklılık bulunabileceği, bu nedenle TMK m.652 hükmünün koruma amacı doğrultusunda somut olayın özelliklerine göre bir değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmektedir; Şenocak, Miras Hukukunda Özgüleme, s.106-108.

¹³⁵ Nebioğlu Öner, s.201.

¹³⁶ Giray, s.427; Barlas, Hukuki İşlem Özürlüğü ve Sınırları, s.122; Dönmez, s.349; Genç Arıdemir, s.129; Kamacı, s.118; Doğan, Aile Konutu, s.286; Oy, s.35; Baştürk, s. 1535; Öztan, Aile Hukuku, s.200; Havutçu, Yerleşim Yeri, s.41; Kapusuz, s.17; Hacısalihioğlu,s.20; Barlas, Hukuki İşlem Rejimi, s.336; Ceylan, Boşanmanın Hukuki Sonuçları, s.140.

¹³⁷ Gümüş, Mustafa Alper; Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2015, s.190.; Zeytin, Zafer: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, Ankara 2005,s.226; Sarı, Suat; Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, İstanbul 2007,s.287; Acar, Faruk; Aile Hukukumuzda Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı, Ankara 2007,s.140; Demirbaş, Harun;Sağ

Sağ kalan eş lehine aile konutu üzerinde aynî hak kurulabilmesi için sağ kalan eşin aynî hak kurulmasını talep etmiş olması gerekmektedir. Bu talep hakkı yenilik doğurucu bir haktır ve ileri sürüldüğünde etkisini gösterir.¹³⁸ Sağ kalan eşin aynî hak talebinde bulunabilmesi herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır. Bu hak, şahsa bağlı bir haktır; devredilemez ve miras yoluyla intikal etmez¹³⁹. Davalı olarak sağ kalan eş birlikte ölen eşin diğer tüm mirasçılardır. Tüm mirasçılara birlikte dava açılması gerekir. Çünkü davalılar yönünde zorunlu dava arkadaşlığı vardır. Bir kısım mirasçıya davanın açılıp bir kısmın açılmaması husumetten davanın reddi sebebi sayılabilecektir. Bu konuda yasal bir paylaşırma hakkı tanındığı için klasik paylaşırma davasının tüm özellikleri geçerlidir.¹⁴⁰

4. TALEBİN KONUSU

TMK m.240/III'e göre, "Haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya ölen eşin yasal mirasçılarının istemiyle intifa veya oturma hakkı yerine, konut üzerinde mülkiyet hakkı tanınabilir." Haklı sebebe örnek olarak talepte bulunan eşin yaşı, mirasçılarla olan kişisel ilişkiler örnek verilebilir. Hayatta olan eşin talebinin konusu, aile konutunda kural olarak şahısla kaim irtifak hakkı niteliğindeki intifa ve oturma hakkının tanınmasından ibarettir¹⁴¹.

Ölen eş, aile konutu üzerinde tek başına mülkiyet hakkı sahibi olabileceği gibi üçüncü kişi veya kişilerle birlikte elbirliği mülkiyetine veya paylı mülkiyete de sahip olabilir. Aile konutu ölen eşle birlikte üçüncü bir kişinin paylı mülkiyetinde ise sağ kalan eşe paylı mülkiyet konusu olan aile konutu üzerinde aynı hak tanınıp tanınmayacağı konusu tartışmalıdır Zira doktrinde bir görüş, sağ kalan eşin m. 240'a dayanarak bir talepte bulunma imkânının olmadığını kabul ederken, diğer bir görüş¹⁴² ise aile konutunun sağ kalan eş tarafından kullanımının paylı malik olan üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmediği sürece sağ kalan eşe aile konutu üzerinde aynı hak tanınabileceğini kabul etmektedir.

Ölen eşin aile konutuna üçüncü kişilerle birlikte elbirliği halinde malik olduğu durumlarda sağ kalan eş m. 240'dan kaynaklanan talepleri ileri süremeyecektir. Sağ kalan eş, ölen eşin mülkiyetinde olan herhangi bir konut üzerinde değil evlilik birliğinin sona erme anı itibariyle ölen eş ile birlikte yaşadıkları konut üzerinde, yani aile konutu üzerinde aynî hak talep edebilir. Bu talep ise ölen eşin mirasçılarına karşı ileri sürülmektedir¹⁴³.

Kalan Eşe Aile Konutu ve Ev Eşyası Üzerinde Aynı Hak Tanınması İmkânı Veren MK.240 ve 652'nin Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan, C.I, İstanbul 2009, s.598.

¹³⁸ Sarı, s. 287.

¹³⁹ Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 75; Öztan, Aile Hukuku, s. 303

¹⁴⁰ Yaşar, s.420.

¹⁴¹ Dural /Öğüz /Gümüş, Türk Özel Hukuku, s.237.

¹⁴² Sarı, s. 285; Zeytin, s. 234 ; Doğan, Aile Konutu, s. 660 ; Yazar, ölen eşin payının sağ kalan eşe devredilmesi halinde, sağ kalan eşin bu paya dayanarak paylı mülkiyet konusu konutu tek başına kullanamayacağını bu sebeple de sağ kalan eşin bu konut üzerinde TMK m. 240'a dayanarak aynî hak talep edemeyeceğini ileri sürmektedir; Yağcıoğlu, s. 102-103

¹⁴³ Yağcıoğlu, s. 103; Sarı, s. 284-285; Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 85

5. TALEBİN SÜRESİ

Aile konutuna ilişkin özgüleme talebinin ileri sürülebilmesi hususunda, Kanunda bir şekil şartına yer verilmemiştir. Bu nedenle, doktrinde, sağ kalan eşin talebinin sözlü veya yazılı olarak iletebileceği, ancak ileride ispat sorunu yaşanmaması açısından, bu talebin yazılı olarak iletilmesinin daha avantajlı olduğu ifade edilmektedir.¹⁴⁴

Kanunda sağ kalan eşin talebini öne sürebileceği bir süre öngörülmemiştir. Sağ kalan eş, mirasçılık sıfatını mirasın açılması yani diğer eşin ölümü tarihinde kazanacağı için, bu talebini en erken diğer eşin ölüm tarihinde ileri sürebilecektir.¹⁴⁵ Terekenin tasfiyesiyle birlikte aile konutu da terekeden çıkmış olacağından, sağ kalan eşin bu talebini terekenin tasfiyesi tamamlanuncaya ve en geç talep konusu aile konutunun miras ortaklığıca elden çıkarılmasına kadar ileri sürmesi gerekmektedir. Doktrinde, sağ kalan eşin talebini mirasın reddi süresi dolduktan sonra fakat paylaşmanın başlamasından önce ve en geç paylaşma sırasında ileri sürmesinin yerinde olduğunu belirten yazarlar da vardır. TMK m.240'a dayalı talep, diğer eşin ölümünden, katılma alacağına ilişkin borcun ifasına kadar olan zaman aralığı içerisinde ileri sürülebilir; ancak bu zaman aralığında birlikte yaşanan konut veya ev eşyasının elden çıkması veya çıkarılması "ya da" yok olması durumunda artık ileri sürülemez¹⁴⁶.

6. AİLE KONUTUNUN SAĞ KALAN EŞE ÖZGÜLENMESİNDE EŞİN TALEPLERİNDE YETKİLİ VE GÖREVLİ MAHKEME

Aile konutu ve konut eşyasının sağ kalan eşe özgülenmesi davalarında yetkili mahkeme aile konutunun yani taşınmazın ve konut eşyalarının bulunduğu yer mahkemesidir¹⁴⁷.

Aile konutu; eşlerin bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdikleri, buna göre yaşantısına yön verdiği, acı ve tatlı günleri içinde yaşadığı bir mekândır. Türk Medeni Kanununun 194. Maddesi gereğince oturlan yerin aile konutu olup olmadığının tespit yetkisi Aile Mahkemesine aittir. Mahkemece davacıya dava konusu konutun aile konutu olup olmadığının belirlenmesi için Aile Mahkemesine dava açması için önel verilmesi gerekir. Taşınmazın aile konutu olarak belirleme yetkisi Aile Mahkemesine mülkiyet hakkının tanınmasına ilişkin davanın ise kıymeti dikkate alındığında Asliye Hukuk Mahkemesine ait bulunmaktadır¹⁴⁸.

194. madde dışında da; " aile konutu ve ev eşyası" ile ilgili olarak, yeni Medeni Kanun'un çeşitli maddelerinde ekonomik ve sosyal açıdan eşi koruyan başka hükümler de geti-

---

¹⁴⁴ Şenocak, Miras Hukukunda Özgüleme, s.111.

¹⁴⁵ Hausheer/Reusser/Geiser, Das Güterrecht der Ehegatten Art.219, Nr.67.; Schleiss,s.107 vd.; Nebioğlu Öner , s.217 naklen alıntı yapılmıştır.

¹⁴⁶ Dural /Öğüz /Gümüş, Türk Özel Hukuku, s.238;Yağcıoğlu ,s.144 vd.; Acar ,s.173-176; Hausheer/Reusser/Geiser, Das Güterrecht der Ehegatten Art.219, Nr.67.; Schleiss,s.106 vd.; Nebioğlu Öner, s.217 naklen alıntı yapılmıştır; Dural/Öz, s.488.

¹⁴⁷ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.365.

¹⁴⁸ Y2HD, E.2004/8217, K.2004/9399, T.12.07.2004. (Kazancı İçtihat); Y2HD, E. 2005/12916, K.205/15190, T.07.11.2005 (Kazancı İçtihat); Ateş, Turhan; TMK Edinilmiş (Kazanılmış) Mallara Katılma Rejimi, Legal Yayıncılık, s. 59 vd.; Özdamar, Demet/Kayış, Ferhat; Yasal Mal Rejimi ve Tasfiyesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015,s.93.

rilmiştir. Bunlardan birisi de; ölüm ile evlilik birliğinin sona ermesi durumuna, sağ kalan eşe, aile konutunun özgülenebilmesidir. Eşlerin oturdukları konutun, aile konutu olup olmadığının tespiti Aile Mahkemesinin görevi içerisindedir. Buna karşın, aile konutunun sağ kalan eşe özgülenmesi görevli ise, Sulh Hukuk Mahkemesine aittir.¹⁴⁹

Yargıtay bu konuda mutlak bir ifade ile bu tür davalara Aile Mahkemelerinin görevli olduğunu kabul etmiştir.¹⁵⁰ Ancak bu konu doktrinde tartışmalıdır çünkü aile mahkemesi ve sulh hukuk mahkemesi arasında bir görüş ayrılığı oluşmuştur. Burada Aile Hukuku adli 05 Aralık 2015 tarihinde katıldığım konferansta Şebnem Akipek'in görüşüne göre görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir. Ancak Ömer Uğur Gençcan'ın görüşüne göre ise aile konutu Medeni Kanunumuzda Aile Kitabı başlığı altında düzenlendiği için görevli mahkeme aile mahkemesidir.

Aile Konutunun sağ kalan eşe özgülenmesi TMK m.240 ve 254 ile 279 hükümlerine dayandırıldığında Aile Mahkemelerinin görevli olacağı açıktır. Buna karşılık aile konutunun özgülenmesi TMK m.652 e dayandırıldığında ise Aile Mahkemelerinin görevli olmadığını kabul etmek gerekir zira Aile Mahkemelerinin Kuruluşuna ilişkin 4787 sayılı Kanun 4/1 maddesinde Aile Mahkemelerinin görevini Türk Medeni Kanununun İkinci Kitabından doğan uyuşmazlıklarla sınırlı olarak kabul etmiştir¹⁵¹.

TMK m.652 hükmüne dayanan dava aslında bir tapu iptali ve tescil davasıdır. Zira sağ kalan eş, diğer mirasçılara karşı aile konutuna ilişkin mirasçılık sıfatlarından doğan mülkiyet hakkına ilişkin tapunun iptali ile kendi adına tescili talebinde bulunmaktadır. Bu yorum karşısında aile konutunun sağ kalan eşe özgülenmesi davasının asliye hukuk mahkemelerinin görevli olması gerektiği söylenebilir. Ancak burada henüz miras ortaklığı devam ederken, sağ kalan eşe tanınmış bir hak söz konusudur. Henüz miras ortaklığı devam ettiğine göre, sağ kalan eşin aile konutunun kendisine özgülenmesine ilişkin talep ve dava ortaklığının tasfiyesi ile ilgilidir. Bunun sonucu olarak bu tür davaların Sulh Hukuk Mahkemesinin görev alanına girdiğini kabul etmek gerekir. Nitekim Yargıtay 2. Hukuk Dairesi de Sulh Hukuk Mahkemelerinde görülen bu tür davalarda görev konusunda olumsuz bir tutum takınmamaktadır.¹⁵² Mirasçılar tarafından miras ortaklığının tasfiyesi yönünde herhangi bir davanın açılması halinde, kanımca sağ

---

¹⁴⁹ Yargıtay 2. HD., E.2006/19727, K.2007/14437, T.25.10.2007:"1-Konutun aile konutu olup olmadığının tespiti konusunda taraflara delillerinin sorup, toplanması, değerlendirilmesi ve sonucu itibariyle karar verilmesi gerekir. 2- Aile konutunun sağ kalan eşe özgülenmesi görevi ise Sulh Hukuk Mahkemesine aittir. Görev kamu düzenine ilişkindir. Mahkemece yargılamanın her aşamasında kendiliğinden dikkate alınması gerekir. Mahkemece bu konudaki istemin tefriki ile görevsizlik kararı verilmesi gerekir." Özdamar, Demet/Kayış, Ferhat; Yasal Mal Rejimi ve Tasfiyesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015,s.99.

¹⁵⁰ Yargıtay 2 HD. 15.03.2004, 2004/2338, 2004/3194, YKD Eylül 2004, C.30, S.9, s1352-1353.

¹⁵¹ Aile Konutunun TMK m.652 de dayanarak sağ kalan eşe özgülenmesi ise TMK muzun ikinci değil üçüncü kitabından yer almaktadır. Bu nedenle TMK m.652 e dayanan aile konutu ve konut eşyasının özgülenmesine ilişkin davalarda görev konusunun genel hükümlere göre tayin etmek gerekir; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.365

¹⁵² Yargıtay 2.HD. 09.12.2010, E.2010/7462, K.2010/20692 YKD. C.37,S.4,Nisan 2011, s.603 vd.

kalan eşin ayrı bir dava açması gerekmeden, açılan bu davaya karşı TMK m.652 gereğince aile konutunun kendisine özgülenmesini cevap süresi içinde ileri sürmesi mümkün olmalıdır.¹⁵³

Sağ kalan eş, aile konutunun kendisine talep ettiği halde, diğer mirasçılar buna karşı koyduğunda, onlar aleyhine aile konutu ile ilgili tapu iptali ve tescil davası açabilecektir. Yargıtay Aile Konutunun sağ kalan eşe özgülenmesini Aile Hukukundan doğan bir uyuşmazlık olması nedeniyle Aile Mahkemelerinin görevine girdiğini, mirasçılar tarafından açılmış olan paylaşım (taksim) davası için Aile Konutunun özgülenmesine ilişkin davanın bir bekletici sorun olduğunu kabul etmekte idi. Ancak bu durum “Aile Konutunun sağ kalan eşe özgülenmesine ilişkin davaları mutlak bir ifade ile Aile Mahkemelerinin görevinde görmesi açısından hatalı olabilir¹⁵⁴.

Aile Konutunun sağ kalan eşe özgülenmesi TMK m. 240, 254, 279 hükümlerine dayandırıldığında Aile Mahkemelerinin; buna karşılık TMK m.652 e dayandırıldığında Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğunu kabul etmek gerekir. Zira Aile Mahkemelerinin Kuruluşuna ilişkin 4787 sayılı Kanun 4/1 maddesinde Aile Mahkemelerinin görevini Türk Medeni Kanununun İkinci Kitabından doğan uyuşmazlıklarla sınırlı olarak kabul etmiştir. Aile Konutunun TMK m.652 de dayanarak sağ kalan eşe özgülenmesi ise TMK muzun ikinci değil üçüncü kitabında yer almaktadır. Bu nedenle aile konutunun TMK m.652 hükmüne dayanarak¹⁵⁵.

C. AİLE KONUTUNUN SAĞ KALAN EŞE ÖZGÜLENMESİNİN HÜKÜMLERİ

1. SAĞ KALAN EŞE TANINAN MÜLKİYET HAKKI

Sağ kalan eşe öncelikli olarak tanınmış olan aynı hak mülkiyet hakkıdır. Yasa koyucu, sağ kalan eşin malvarlığı değerleri üzerinde, zaten mirasçılık sıfatıyla mülkiyet hakkına sahip olduğunu düşünerek, ona öncelikle mülkiyet hakkı tanımıştır. Ancak, TMK m.652'nin ikinci fıkrasında haklı sebeplerin varlığı halinde mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkına karar verilebileceği öngörülmüştür. Haklı nedenleri ileri sürme hem sağ kalan eşe hem de diğer yasal mirasçılara tanınmıştır. Burada şuna dikkat edilmesi gerekir; eğer sağ kalan eşin mülkiyet hakkını alması sonucunda ve bu hakkı elinde kısa bir süre tutuyor olursa bu hak daha başka durumlara girip alakasız mirasçılara kalma ihtimali doğacaksa hukuk bu noktada dengeyi sağlamak amacıyla sağ kalan eşe oturma veya intifa hakkı tanınması haklı olacaktır. Ayrıca burada şu ihtimal de ön plana çıkmaktadır: sağ kalan eşin, miras hissesi, konut ve ev eşyasının mülkiyeti-

¹⁵³ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.366.

¹⁵⁴ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.366; Yargıtay 2.HD. 15.03.2004,2004/2338, 2004/3194 YKD Eylül 2004, C.30, S.9,s.1352-1353; Yargıtay Aile Konutunun sağ kalan eşe özgülenmesini Aile Hukukundan doğan bir uyuşmazlık olması nedeniyle Aile Mahkemelerinin görevine girdiğini, mirasçılar tarafından açılmış olan paylaşım (taksim) davası için Aile Konutunun özgülenmesine ilişkin davanın bir bekletici sorun olduğunu kabul etmekte idi. Ancak bu durum “Aile Konutunun sağ kalan eşe özgülenmesine ilişkin davaları mutlak bir ifade ile Aile Mahkemelerinin görevinde görmesi açısından hatalı olabilir.

¹⁵⁵ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s.367; sağ kalan eşe özgülenmesi davaların Asliye Hukuk Mahkemesinin görevine girdiğini kabul etmek gerekir. Bu anlamda olmak üzere mirasçılar tarafından aile konutu ya da bunun da dâhil olduğu tereke malları için “ortaklığın giderilmesi” davasının açılması halinde, sağ kalan eşin Asliye Hukuk Mahkemesinde aile konutunun kendisine özgülenmesi davası açması, ortaklığın giderilmesi davasını açması, ortaklığın giderilmesi davasının ise bu davanın sonucunu beklemesi gerekir.

ni karşılamayabilir. Bu durumda, ona intifa ve oturma hakkı tanınması için, haklı bir neden vardır¹⁵⁶.

Mülkiyet yerine oturma sadece konutta söz konusu olabilir. Ev eşyasında oturma söz konusu olmaz. TMK m.652/f. III aynen katılma rejimiyle ilgili TMK m.240/f. III hükmünü tekrar etmektedir. Bu hükmeye göre, konutta ölenin bir meslek ve sanatı icra ettiği bölümler varsa, sağ kalan eş, mirasçılar arasında aynı meslek ve sanatı icra edecek ölenin altsoyunun bulunması halinde, bu bölümlerde yasal alım hakkını kullanamayacaktır. TMK'nun 652. Maddesinin üçüncü fıkrasında TMK 240 ve 255. Maddelerinin son fıkrasında belirtilmiş olan istisna hükmüne yer verilmiştir. Buna göre sağ kalan eşin, miras bırakanın bir meslek veya sanat için icra ettiği ve altsoyundan birinin aynı meslek ve sanatı icra etmesi için gerekli olan bölümlerde, kendisine tanınan hakları kullanması mümkün değildir. Bu düzenleme ile ölen eşin altsoyundan birinin aynı meslek veya sanatı icra etmesinin söz konusu olduğu hallerde, sağ kalan eşin bu bölümler üzerinde ilgili maddede yer alan haklarını kullanmasının kural olarak önüne geçilmiştir. Bu istisna hükmünün getirilmesindeki amaç, meslek veya sanatın ifasındaki iktisadi menfaate sağ kalan eşin bu madde kapsamında korunan menfaatine nazaran öncelik tanınmasıdır.¹⁵⁷

TMK m.255 hükmüne göre "Eşlerden birinin ölümü halinde, paylaşma konusu olan mallar arasında ev eşyası veya eşlerin birlikte yaşadıkları konut varsa; sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras ve paylaşımın doğan hakkına mahsup edilmek ve yetmezse bir bedel eklemek suretiyle mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir."¹⁵⁸

Mal ortaklığı rejiminde TMK m.279 hükmüne göre ölümle biten evlilik sonrası sağ kalan eş ölen eşle birlikte yaşadıkları konut veya ev eşyasının ortaklık mallarına dâhil olduğu durumda kendi tasfiye payına sayılarak bunların mülkiyetini isteyebilir. Bu surette eşlerin birlikte yaşadıkları konut ve ev eşyası terekeye dâhil olmaktan çıkartılarak, sağ kalan eş tarafından diğer mirasçıların bunlar üzerindeki mülkiyet haklarının, tasfiye payına sayılarak satın alınması sağlanmış olmaktadır. İstisnai olarak sağ kalan eşin mülkiyet hakkını istemesine rağmen sağ eş mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı TMK m.279 f. III hükmüne göre mümkündür ancak haklı nedenin varlığı kanıtlanmalıdır.

Sağ kalan eşe mülkiyet hakkının tanınmasındaki amaç; sağ kalan eşin, evlilik birliği içerisindeki sosyal ve ekonomik durumunun eşinin ölümü sonrasında da devam etmesini mümkün kılmak ve kalan ömrünü, eşle uzun yıllar birlikte yaşadığı aile konutunda geçirmesine olanak sağlamaktır. Bu nedenle, sağ kalan eşin, konutun mülkiyetini elde etmesinin akabinde

---

¹⁵⁶ Kılıçoğlu, Miras Hukuku, 2013,s.364.

¹⁵⁷ Hausheer/Reusser/Geiser, Das Güterrecht der Ehegatten, Art. 219, Nr.99, Nebioğlu Öner, s. 218 naklen alıntı yapılmıştır; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, 2013,s.365; TMK m.240 hükmüne göre haklı nedenin varlığı halinde sağ kalan eşe konut üzerinde mülkiyet hakkı tanınmasını hâkimden isteyebilir. Burada haklı neden kanun tarafından söylenmemiştir ve hâkimin takdir yetkisine bırakılmıştır.

¹⁵⁸ Gençcan, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, s.94-95; ama burada sağ kalan eşe bir tür yasal önalım hakkı tanımıştır. Sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras ve paylaşmadan doğan hakkına mahsup edilmek suretiyle mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir. Miras ve paylaşmadan doğan hakkı yetmezse bir bedel eklemek suretiyle istekte bulunabilir.

bu amaca aykırı düşecek şekilde konuttan yararlanma imkânını ortadan kaldıran tasarruflardan kaçınması gerekir¹⁵⁹.

2. SAĞ KALAN EŞE İNTİFA VEYA OTURMA HAKKI TANINMASI

Kanun koyucu sağ kalan eşin aile konutu üzerinde intifa veya oturma hakkı talep edebilmesine öncelik vermiştir. Sağ kalan eş haklı sebeplerin varlığı halinde ise aile konutu üzerinde mülkiyet hakkı tanınmasını talep edebilecektir. Ev eşyasında ise sadece mülkiyet hakkı talep edilebilir.

TMK m. 240/3 gereği, haklı sebeplerin varlığı halinde sağ kalan eş, aile konutu üzerinde intifa veya oturma hakkı yerine mülkiyet hakkının kurulmasını talep edebilir. Bu hak aynı zamanda ölen eşin kanunî mirasçılarında da tanınmıştır.

Haklı sebeplerin neler olabileceği her somut olaya göre hâkim tarafından belirlenir.¹⁶⁰ Ancak sağ kalan eşin katılma alacağına yüksek olması, ölen eşin mirasçısıyla intifa veya oturma hakkı sebebiyle ilişkisini sürdürmek istememesi, sağ kalan eşin genç olması sebebi ile intifa veya oturma hakkının tanınması halinde mirasçıların uzun yıllar çıplak mülkiyet sahibi olarak konuttan yararlanma veya tasarruf etme imkânından yoksun kalacak olmaları haklı sebep olarak nitelendirilebilir¹⁶¹. Ayrıca belirtmek gerekir ki intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyen sağ eşin katılma alacağı yeterli değilse TMK m. 240 f.I hükmüne göre sağ kalan eş bedel eklemek suretiyle intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyebilir.

Sağ kalan eşin oturma veya intifa hakkını talep etmesi halinde, bu hakların sermaye değerleri nazara alınacaktır. Bu hesaplama yapılırken sağ kalan eş ve mirasçılar arasında bu hakların kullanımı hususunda belirli bir süre öngörülmüş olup olmaması önemlidir. Sağ kalan eş ve mirasçılar arasında hakkın kullanımının belirli bir süreyle sınırlandırılmış olması halinde, sürüm değeri ile hakkın kullanılacağı yıl sayısının çarpımı, talep edilen aynı hakkın değerini ortaya koyacaktır¹⁶².

i. Sağ Kalan Eşin Aile Konutu Üzerindeki İntifa Hakkı

İntifa hakkı; başkasına ait bir eşya, hak veya mal varlığı üzerinde belirli bir kişiye tam yararlanma imkânı sağlayan bir irtifak hakkıdır¹⁶³.

Kural olarak, sağ kalan eş aile konutu üzerindeki intifa hakkını ölene kadar kullanabilecek, ölümüyle mirasçılara ait intikalin mümkün olmaması nedeniyle son bulacaktır. Sağ kalan eş ve ölen eşin mirasçılarının anlaşmasıyla bu hakkın kullanımı açısından bir süre sınırlaması

---

¹⁵⁹ Nebioğlu Öner, s.226.

¹⁶⁰ Adalet Bakanlığı, Türk Medeni Kanunu Tasarısı Ve Türk Medeni Kanun Yürürlüğü Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı, s. 347.

¹⁶¹ Doğan, Aile Konutu, s. 660; Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 81.

¹⁶² Nebioğlu Öner, s.228; Süre sınırlamasının getirilmemiş olması durumunda ise soyut bir değerlendirme yapılacak ve bu belirleme yapılırken sağ kalan eşin ortalama yaşam süresi ile, aile konutunun kiraya verilmesi halinde elde edilebilecek yıllık gelir esas alınacaktır.

¹⁶³ Oğuzman / Seliçi / Özdemir, Eşya Hukuku, s. 627.

getirilmesi de mümkündür. Ancak doktrinde ölen eşin diğer mirasçılarının intifa veya oturma hakkının belirli bir süre için tesisini istemeyeceklerini ileri süren yazarlar da bulunmaktadır¹⁶⁴.

Aile konutu üzerinde sağ kalan eşe intifa hakkı tanınmışsa, aile konutunun çıplak mülkiyeti mirasçılara, yararlanma hakkı ise sağ kalan eşe ait olur. İntifa hakkı kişisel bir irtifak hakkı olduğu için gerçek kişilerde hak sahibinin ölümü ile sona erer. Mirasçılara intikal etmez. Bu hakkın kişisel bir hak olmasının sonucu olarak da sağ kalan eş bu hakkını devredemez. İntifa hakkı sahibine tam yararlanma yetkisi tanırken, oturma hakkı yalnızca ilişkin olduğu taşınmazda oturma yetkisi söz konusudur. Gösterdikleri bu benzerlikler nedeniyle, kanunda aksine hüküm olmadıkça ve oturma hakkının bağdaştığı ölçüde, intifa hakkına ilişkin hükümler, oturma hakkına da kıyasen uygulanacaktır.

TMK 806. Maddesinde, sözleşmede aksine hüküm bulunmaması veya durum ve koşullardan hak sahibince şahsen kullanılması gerektiğinin anlaşılmıyor olması halinde, intifa hakkının kullanılmasının başkasına devredilebileceği hükmü yer almaktadır. Bu hüküm karşısında doktrinde bir görüş,¹⁶⁵ sağ kalan eş tarafından, lehine tesis edilen intifa hakkının devrinin mümkün olmadığını, zira 652. Maddenin düzenleme amacının buna müsaade etmeyeceğini belirtirken, bir diğer görüş¹⁶⁶; sağ kalan eşin lehine intifa hakkı tesis edilmesi halinde, aile konutunun bizzat kullanılabilirliğini, örneğin aile konutunun tamamının veya ihtiyaç nedeniyle kullanılmadığı kısımlarının bir başkasına kiraya verilebileceğini ileri sürmektedir.

ii. Sağ Kalan Eşin Aile Konutu Üzerindeki Oturma Hakkı

Oturma (sükna) hakkı, belirli bir binada, belirli bir kişiye binadan veya binanın belirli bir bölümünden yararlanma, orada oturma yetkisi veren bir irtifak hakkıdır¹⁶⁷.

Sağ kalan eşin oturma hakkını tercih etmesi durumunda, aile konutunun tamamı veya bir bölümünde yararlanma yetkisi olacak, konutun çıplak mülkiyeti ise ölen eşin diğer mirasçılarında kalacaktır. Oturma hakkının aile konutunun tamamı üzerinde kurulması zorunlu olmayıp, sağ kalan eşin sürdürmek istediği yaşam seviyesi ve ihtiyaçlarına göre konutun bir bölümü üzerinde de kurulabilmesi birçok somut olayda bu hakkın öncelikle tercih edilmesine neden olabilir. Oturma hakkının başkalarına devredilmeyen bir hak olup, sağ kalan eşin, aile konutu üzerinde lehine intifa hakkının kurulmasından sonra konutun üzerinde lehine intifa hakkı kurulmasından sonra konutu kendisi kullanabileceği gibi başkasına devretmesinin mümkün olduğunu savunan görüşler bulunmakla beraber, lehine aile konutu üzerinde oturma hakkı kurulan sağ kalan eşin bu hakkını bizzat kullanması gerektiği belirtilmektedir.¹⁶⁸

---

¹⁶⁴ Gümüş, Mal Rejimleri, s.415; Yağcıoğlu,s.122; Nebioğlu Öner, s.229.

¹⁶⁵ Kapusuz,s.52; Yağcıoğlu, s.123 vd.; Gümüş, Mal Rejimleri,s.414; Oğuzman/Seliçi/Özdemir, s.638.

¹⁶⁶ Dural/Öğüz/Gümüş, s.408; Doğan, Aile Konutu ve Ev Eşyası, s.662.

¹⁶⁷ Oğuzman/Seliçi/Özdemir, Eşya Hukuku, s. 655; Oturma hakkı da kişisel bir irtifak hakkıdır; bu hak da devredilemez ve miras yoluyla intikal etmez

¹⁶⁸ Nebioğlu Öner,s.231; Doğan, Aile Konutu ve Ev Eşyası,s.662; Yağcıoğlu,s.124

SONUÇ

1982 Anayasasında da belirtildiği üzere “Aile” Türk toplumunun temelidir. Türk toplumu için bu denli önem taşıması sebebiyle bu kurumun ve bu kurumu oluşturan bireylerin korunması gerekmektedir. Bu nedenle hem anayasada hem de temel kanunlarda aileyi ve aileyi oluşturan bireyleri (özellikle kadın ve çocuğu) koruyucu hükümlere yer verilmiştir.

Türk Medeni Kanunu’nda yer verilen kadın erkek eşitliği prensibi ile birlikte sadece haklarda değil yükümlülüklerde eşlerin eşitliği kabul edilmiştir. Böylece eşit hak ve yükümlülükler sahip iki bireyin çekirdeğini oluşturduğu evlilik birliği daha sağlam temellere oturtulmuştur. Zira bu birlik acı ve tatlı günlerin paylaşıldığı birlik olması sebebiyle her konuda paylaşımı gerektirmektedir. Bu nedenle haklarda olduğu gibi birliğin devamına ilişkin sorumlulukların da paylaşılması gerekmektedir.

Türk Medeni Kanunu eşlerin eşit olduğunu kabul etmekle birlikte, Türk toplumundaki sosyal gerçekleri de göz önünde bulundurarak, eşlerden birini diğerine karşı korumaya yönelik bazı hükümlere de yer vermiştir. Buna en bariz örnekte Aile Hukuku alanında evliliğin genel hükümlerine ilişkin bölümde düzenlenen TMK m.194 hükmüdür.

TMK m. 194’te ailenin barınma ihtiyacının giderildiği aile konutundan bahsedilmektedir. Aile konutunun ne olduğu konusunda kanunda bir tanım yapılmamakla birlikte doktrinde ve yargı kararlarında birbirine benzer çok çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Tüm çalışma boyunca bu tanımlamalara yer vermiş olmakla birlikte, topalayıcı bir tanım yapmak gerekirse;

“Aile konutu, kanunun belirlediği şekilde resmi olarak evli olan eşlerin, kurmuş oldukları ailenin yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla beraberce seçtikleri, düzenli olarak yerleşilen, aile yaşamının yoğunlaştığı yerdir” Aile konutunun korunmasına ilişkin 194. madde hükümlerine değinmeden önce belirtmek gerekir ki doktrinde aile konutunun birden fazla olup olmayacağı konusunda birlik olmamakla birlikte hâkim görüş aile konutunun tek olduğu yönündedir¹⁶⁹. Ailenin yılın belli dönemlerinde farklı konutları kullanmaları bu konutlara tek başına aile konutu niteliği kazandırmaz. Geçici nitelik taşıyan eşlerin farklı konut kullanımları aile konutu niteliğinin kazanılmasını sağlamaz. Ailenin yaşam faaliyetlerinin düzenli olarak yürütüldüğü konut aile konutu olarak kabul edilmelidir. Ancak aile yaşamının düzenli olarak farklı konutlarda devam ettiği istisnai hallerde aile konutuna ilişkin diğer şartların da varlığı halinde bu konutlar aile konutu niteliği kazanır. Ancak bunu dar yorumlamak gerekir. Şöyle ki eşlerin farklı konut kullanımları düzenli olarak yürütülen bir faaliyet veya zorunluluktan (iş, hastalık, eğitim vb.) kaynaklanmalı, bu kullanımın da makul bir süreklilik arz etmesi gerekir. Örneğin kısa süreli bir kurs veya tedavi için eşlerden birinin farklı bir konut kullanıyor olması makul bir süreklilik olarak kabul edilemez.

---

¹⁶⁹ Kamacı, s. 117.; Gümüş, s. 21-22; yazara göre aile konutunun birden fazla olamayacağı, belirsizlik halinde, mesleki faaliyetler dışındaki sosyal ilişkilerin yoğunlaştığı yer, eşlerin ikametgahı aile konutunun yerini tespitinde esas alınmalıdır.; Büyükay, s. 3.; yazara göre aile konutunda teklik ilkesi kabul edilmeli ve birden fazla konuttan hangisinin aile konutu olduğuna ilişkin belirsizlik durumunda, aile konutunun

KAYNAKLAR

- Acar,Faruk: Aile Konutu, Mal Rejimleri, Eşin Yasal Miras Payı, Ankara 2010.
- Acar,Faruk; Aile Konutu, Mal Rejimleri, Eşin Yasal Miras Payı; Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012.
- Acabey, M. Beşir: “Medeni Kanun Tasarısının Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, C. 2, İstanbul 2001, s. 777-798.
- Acabey, M. Beşir :Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Kitabına Ek, İzmir 2004.
- Acabey, M. Beşir, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi, İzmir 1998.
- Akıncı, Şahin, “Medeni Kanun”da Kadın ve Aile”, GÜHFD, 2004, C.VIII, S.1-2, s.15-31.
- Akıntürk,Turgut/Ateş Karaman,Derya: Aile Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul 2015.
- Akıntürk, Turgut/Ateş Karaman, Derya, Aile Hukuku, 12.Bası, Beta Yay., İstanbul 2010.
- Akıntürk, Turgut, “Aile Hukuku”, C. II, Yenilenmiş 8. basım , İstanbul 2003.
- Anıl,Y.Şahin/ Taner, Yonca: Eşler Arasındaki Mal Rejimleri, Legal Yayıncılık, İstanbul 2011.
- Antalya, Gökhan, Miras Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.
- Akyol, Şener; “İsviçre Medeni Kanunu’nun Evlenmenin Genel Hükümlerine Dair Ön tasarısı Hükümlerinin Türk Medeni Kanunu Tasarısı İle Karşılaştırılması”, Medeni Kanunun Kabul Edilişinin 50. Yılı Sempozyumu, 1. Tebliğler, İstanbul 1978.
- Ateş, Turhan; TMK Edinilmiş (Kazanılmış) Mallara Katılma Rejimi, Legal Yayıncılık, Ankara 2013.
- Ayan, Serkan, Evlilik Birliğinin Korunması, TBB, Ankara 2004.
- Bağcı, Ömer, “Aile Konutu Üzerinde Tasarruf”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. IV, S. 2, 2007.
- Başpınar, Veysel: Türk Medeni Kanunu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz, AÜHFD, C.52, S.3, 2003, s.79-101 .
- Barlas, Nami; Yeni Türk Medeni Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Eşler Arası Hukuki İşlem Özgürlüğü ve Sınırları, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu’na Armağan, Ankara, 2004.
- Baygın, Cem; “4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nun Evlenme Boşanma ve Evliliğin Genel Hükümleri Konusunda Getirdiği Yenilikler”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, İstanbul 2003, C. 2.
- Bulut,Harun: Aile Konutu, Beta Yayıncılık, İstanbul 2007.

---

belirlenmesi için eşlerin sosyal faaliyetlerinin yoğunlaştığı yer, eşlerin ikametgahı, çocukların eğitim gördükleri yer vb. gibi kriterler esas alınmalıdır.

- Büyükay, Yusuf; “Yeni Türk Medeni Kanunu’nun 194. Maddesinde Yer Alan Aile Konutuna İlişkin Sınırlamanın Hukuki Niteliği”, E-Akademi Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, Eylül 2006.
- Çabri, Sezer: Aile Konutu Şerhi, Prof. Dr. Ergon A. Çetingil ve Prof. Dr. Rayegan Kender’e 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007, s. 401-415.
- Çetiner, Selma; “Hukukumuzda Aile Kavramı”, THD, S.41.
- Ceylan, Ebru, “4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu”nun Mal Rejimleri ile İlgili Getirdiği Yeni Düzenlemeler”, İBD., 2002, S. 1, s. 68-96.
- Demir, Mehmet: Türk Medeni Kanunu’na Göre Evlilik Birliğinin Temsili Ve Aile Konutu İle İlgili İşlemler, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Ankara 2003, s.691- 707.
- Doğan,Murat; “Mal Rejiminin Tasfiyesinde ve Miras Paylaşımında Aile Konutu ve Ev Eşyası”, AÜEHFD, 2003, C.VII. , S.3-4, s.651-696.
- Doğan, Murat; “Medeni Kanunun Getirdiği Yeni Bir Müessese: Aile Konutu”, AÜEHFD 2002,C.VI., S.1-4, s.285-300.
- Dönmez, Murat; Aile Konutunun Haczi, TBBD,2008,S.77.
- Dural,Mustafa/Öğüz,Tufan/Gümüş Mustafa Alper: Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2015 .
- Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan/Gümüş, Alper; Türk Özel Hukuku Aile Hukuku, C.III, İstanbul 2005.
- Dural, Mustafa/Öz, Turgut, Türk Özel Hukuku, Miras Hukuku, C.IV, Filiz Kitabevi, İstanbul 2003.
- Em, Ali/Sözen, Ayten/Kaçak, Nafiz/Yılmaz; Zümra, Açıklamalı, Gerekçeli Türk Medeni Kanunu ve Uygulama Kanunu, Ankara, 2002.
- Erman, Hasan, Sağ Kalan Eşin Miras Hakkı, İstanbul 1986.
- Erman, Hasan; Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısında Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı ve Değerlendirilmesi,Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısının İncelenip Değerlendirilmesi, VIII. Sempozyum 22-23 Kasım 1985, İstanbul 1988.
- Efem,Gül: 21.yy’da Aile Kavramı ve Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Eurojuris Eğitim ve Dayanışma, Aş Yayınları, İstanbul 2004.
- Ertaş, Şeref/KOÇ, Nevzat; Türk Medeni Kanunu, C.1,İzmir,2002.
- Gemalmaz, Mehmet Semih; Çocuk ve Genç Haklarına İlişkin Ulusal üstü Belgeler, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2002.
- Gençcan,Ömer Uğur: Mal Rejimleri,Turhan Kitabevi, Ankara 2010.
- Gençcan, Ö.Uğur; Mal Rejimleri Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2007.

- Gençcan, Ö. Uğur; Aile Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2011.
- Gençcan, Ömer Uğur: Mal Rejimine İlişkin Genel Hükümler Ve Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2002.
- Gençcan, Ömer Uğur, “Aile Konutu: Kavramı, Şerhi ve Üzerindeki Haklar, İBD, Aile Hukuku Özel Sayısı, İstanbul Mart 2007.
- Gençcan, U. Ömer; 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, Bilimsel Açıklama, İçtihatlar – İlgili Mevzuat, 3. Cilt, (Madde 531-1030), Ankara 2007.
- Gezder, Ümit: Mirasın Paylaşılmasında Aile Konutunun ve Ev Eşyasının Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi, İÜHFM 2007, C.LXV, S.2, sh.237-252.
- Gümüş, Mustafa Alper; Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008.
- Gümüş, Mustafa, Alper, Türk Medeni Kanun’un Getirdiği Yeni Şerhler, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007.
- Gürpınar, Damla: Aile Konutu, Kadın Erkek Eşitliğine Hukuksal Bir Yaklaşım Sempozyumu, İzmir, 08.12.2007.
- Hacısalihoglu, Abdurrahman: “Türk Medeni Kanunu’nda Aile Konutu ve Şerhi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul 2010.
- Havutçu, Ayşe; “Evli Kadının Yerleşim Yeri”, DEÜHFD, C.VII, S.1
- İmre, Zahit/Erman, Hasan, Miras Hukuku, 7.Bası, Der Yay., İstanbul 2010.
- İnan, Ali Naim/Ertas, Şeref/Albaş, Hakan, Miras Hukuku, 7.Bası, Seçkin Yay., Ankara 2008.
- Kamancı, Mahmut, “Aile Konutu ve Hak Sahibi Eşin Bu Konutla İlgili Tasarruflarına Karşı Diğer Eşin Katılma Hakkı”, YD., 2004, S. 1-2, s. 113-138.
- Kapusuz, Gökçen: “Mal Rejimleri ve Miras Hukukunda Aile Konutu”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010.
- Kocahasanoglu, Osman Selim; Gerekçeli ve Açıklamalı Anayasa, İstanbul 1993.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip; Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısında Kanuni Mirasçılar, Mahfuz Hisseli Mirasçılar ve Mahfuz Hisseli Mirasçılarının Korunması, Türk Medeni Kanunu Ön Tasarısının İncelenip Değerlendirilmesi, VIII. Sempozyum 22-23 Kasım 1985, İstanbul 1988.
- Kılıçoğlu, M. Ahmet; Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Turhan Kitabevi, Ankara 2002.
- Kılıçoğlu, M. Ahmet: Aile Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2015.
- Kılıçoğlu, Ahmet; Medeni Kanunumuzun Aile, Miras, Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, 2. Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2004.

- Kılıçoğlu, Ahmet; Medeni Kanunumuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Ankara 2003.
- Kılıçoğlu, Ahmet; Türk Medeni Kanununda Diğer Eşin Rızasına Bağlı Hukuksal İşlemler ve Yasal Alım Hakkı, Ankara 2002.
- Kılıçoğlu, Ahmet; "Eşler Arasında Mal Rejimi ve Yeni Bir Öneri", Yargıtay'ın 128. Ankara Üniversitesi'nin 50. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinin 70. Yıldönümü, Ankara 1997.
- Koçhisarlıoğlu, Cengiz, "Aile Hukuku Kavramlarının Farklılığı" AÜHFD, 2004 C.53, S.3.
- Koçhisarlıoğlu, Cengiz: İsviçre'de Evlilik Birliği Hukukunda Son Gelişmeler, Jale Akipek'e Armağan, s.431 vd.
- Nebioğlu Öner, Şebnem; Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi, Adalet Yayıncılık, Ankara 2014.
- Moroğlu, Nalan: Medeni Kanunda Mal Rejimleri, 14 Soru 14 Cevap, Turhan Kitabevi, İstanbul 2002.
- Moroğlu, Nalan: Yasal Mal Rejimi, İstanbul Barosu Dergisi, Aile Hukuku Özel Sayı, s.89vd., Mart İstanbul 2007.
- Moroğlu, Nazan; Kadınların İnsan Hakları Bildirisi ve Ek İhtiyari Protokol, İstanbul 2000.
- Moroğlu, Canan; Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu, İstanbul 2000.
- Nohut, Ayşegül: "Aile Konutu", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009.
- Oktay Özdemir, Saibe; Mal Ayrılığı Rejiminde Eşlerin Mali Yükümlülükleri ve Evlilik Sona Eridikten Sonra Diğer Eşin Malvarlığında Bulunan Katkıların İadesi, Prof. Dr. Ergon A. Çetingil ve Rayegan Kender'e 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, 2007.
- Oy, Osman, Boşanmanın Hukuki Neticeleri (Nafaka-Tazminat-Mal Paylaşımı ve Aile Konutu), Beta Yay. , İstanbul, 2008.
- Öner Nebioğlu, Şebnem: Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.
- Özdamar, Demet, Türk Hukukunda Özellikle Türk Medeni Kanunu Hükümleri Karşısında Kadının Hukuki Durumu, Seçkin Yay., Ankara, 2002.
- Özdamar, Demet/Kayış, Ferhat; Yasal Mal Rejimi ve Tasfiyesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- Öztan, Bilge: Aile Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.
- Öztan, Bilge, Miras Hukuku, Turhan Kitapevi, Ankara 2014.
- Özer, Ahmet, "İsviçre Aile Rejiminde Son Gelişmeler", Y.D., 1988, C. 14

- Özüğür, Ali İhsan: Mal Rejimleri, Seçkin Kitabevi, Ankara 2004.
- Özüğür, Ali İhsan; Mal Rejimleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007.
- Parlar, Ali / Hatipoğlu, Muzaffer, 5237 Sayılı TCK'da Özel ve Genel Hükümler Açısından Asliye Ceza Davaları, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2008.
- Sarı, Suat: Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, İstanbul 2007.
- Serozan, Rona/ENGİN, Baki İlkay, Miras Hukuku, Seçkin Yay., Ankara 2004.
- Serozan, Rona, "Yeni Medeni Kanun Neler Getirdi, Neler Götürdü?" Günışığı Aylık Hukuk Dergisi S.2, Nisan 2003, s.8-10.
- Sonsuzoğlu, Elif, Medeni Kanunda Mal Rejimi Düzenlemeleri ve Vergi Hukukundaki Etkileri, Legal Yay. İstanbul 2006.
- Şeker, Muzaffer, "Eşin Ölümü Halinde Malların Miras ve Yasal Mal Rejimi Kapsamında Birbirinden Bağımsız Olarak Tasfiye Edilmesi ve Özellikle Sağ Kalan Eşin Aile Konutu ve Ev Eşyası Üzerinde Miras ve Yasal Mal Rejimi Hükümlerinden Kaynaklanan Hakları", MÜHFD, 2007, S.1, s.435-450.(Kısaltma: Eşin Ölümü Halinde Aile Konutu).
- Şenocak, Zarife, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değere Katılma ile İlgili Mal Rejimi Sözleşmeleri ve Tenkisi, AÜHFD, 2003, C.58 S.2, s.377-411.
- Şıpka, Şükran : Türk Medeni Kanunu'nda Aile Konutu İle İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası, Turhan Kitabevi, İstanbul 2004.
- Şıpka, Şükran : Türk Medeni Kanunu'nda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Uygulamaya İlişkin Sorular, Turhan Kitabevi, İstanbul 2011.
- Türker, Gökçen, "Türk Medeni Kanunu'nda Aile Konutu" Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2005.
- Timur, Serim; Türkiye'de Aile Yapısı, Hacettepe Üniversitesi Yayınları No-15, 1972.
- Tutumlu, Mehmet Akif; Teorik ve Pratik Boşanma Yargılaması Hukuku, Cilt 2, 2. baskı, Ankara 2009.
- Uçar, Ayhan, "4721 Sayılı Medeni Kanun ile İhdas Edilen Yeni Bir Müessesesi: Aile Konutu Müessesesi" Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, www.e-akademi.org.tr S.47, Ocak 2006.
- Uluç, Yusuf: Mal Rejimleri Ve Tasfiyesi, Turhan Kitabevi, Ankara 2014.
- Uyar, Talih; Gerekçeli İçtihatlı Aile Hukuku, C. 3, Ankara 2003.

- Yağcıoğlu, Ali Haydar: Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerin Yasal Alım Hakkı, Güncel Yayınevi, İzmir 2007.
- Yaşar, Halis; Miras Paylaşılmasına Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi, TBB Dergisi 2012.
- Yılmaz, Ejder; Hukuk Sözlüğü, 1. Baskı, Ankara 2003.
- Yılmaz Kılıçoğlu, Kumru: Eşlerin Paylı Mülkiyeti, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s.114, Eylül 2014.
- Yılmaz Kılıçoğlu, Kumru: Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, s.99, Kasım 2014, sh.31-40.
- Yetik, Nurten: Boşanma, Anlaşmalı Boşanma ve Mal Rejimleri, Bilge Yayıncılık, Ankara 2008.
- Zevkliler, Aydın/Havutçu, Ayşe, Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk Temel Bilgiler, Ankara 2002.
- Zevkliler, Aydın/Acabey, Beşir/Gökyayla, Emre: Medeni Hukuk, 6.basım, Ankara 1999.
- Zeytin, Zafer: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, Ankara 2008.